

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

At turpe, inquit, fuit, cum in vitam humanam ingredi, & carnis molestias ex-
periri. Immo verò hic apparet muneris amplitudo. Etenim cum aliter è tantis ma-
lis homo liberari non posset, beatitudinis Rex gloriâ suam cum vita nostra com-
mutavit. Ac puritas quidem ad nostras sordes sese demisit. Sordes tamen ipsa pu-
ritatem non attigerunt. Lux enim, vt in Euangelio legitur, in tenebris fulsit, tene-
bræ autem eam non compræhenderunt. Nam tenebræ præsentia splendoris eua-
nescent. Sol in tenebris nõ obscuratur. Quod mortale est, absorbetur à vita, quem-
admodum scribit Apostolus: non autem vita à morte consumitur. Quod corruptum
fuit, cum incorrupto seruat: corruptio autem ad incorruptionem non ac-
cedit. Idcirco communis rerum omnium procreatarum concentus exurgit Do-
minum suum vna voce collaudantium, sic omni lingua caelestium, terrestrium, Philip. 4.
atque infernorum exclamante: Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris
laudandus in æternum, Amen.

Iohan. 1.

2. Cor. 3.

Philip. 4.

VITA S. BARBATIANI PRESBY-
TERI ET CONFESSORIS, VT HABETVR LIBRO SE-
CUNDO HISTORIARUM RAVENNATUM HIERONYMI RUBEI

vir doctissimi.

VALENTINIANVS eodem quo in Italiâ venerat an-
no, à Theodosio Romam vocatus, illuc se cum Galla Pla-
cidia matre contulit: vbi, vt Theodosius optauerat, Augu-
stus appellatur. Cum verò religione essent incensi, non de-
fuerit Placidia & Valentinianus, cui ab matre Placidi præ-
nomen adscripserant, quin inter tot secundæ fortunæ feli-
ces euentus, summaq; de imperio negocia, loca sancta Ro-
mæ, hominesq; sanctitate ac innocentia vitæ insignes, inui-
serent. Enitebant eo tempore duo sacerdotes Antiocheni
Romæ, Timotheus & Barbatianus. Ad hos cum adissent, solus Barbatianus viuere
re inuentus in cœmiterio Calisti. Ibi cum Placidia puella acerbissimo oculorum
dolore laboraret, vir sanctus dominæ precibus commotus, vbi Deum precatus est,
ventrale quod habebat in aquam mersum puellæ tradidit, iubetque oculos vt ex-
tergat, quo factò morbo soluta est.

si Decbr.
Valentinia-
nus à Theo-
odosio Au-
gustus Ro-
mæ a ppli-
atur.

S. Barba-
tiani pa-
tria.

Puellam
ab oculo-
rum dolo-
re liberat.

Signo cru-
cis morti
proximū
curat.

Alium æ-
grū sanat.

Rauennâ
a Placidia
adductus.

Apocal. 1.
&c.

* for. vas
nebat

Nec multò post Calogenes Græcus adolescens Valentiniani seruus cum scalas
descenderet, decidit: ossibusq; confractis & pede comminuto, cum parum abesset à
morte, ad virum Dei importatus, ab eoq; signo crucis obsignatus statim conualuit.
Isidorus etiam cum ex pulmonis vlcere ad extremum laboraret, adductus ad S.
Barbatianum, vir sanctus cum Deo antè preces, vt consueuerat, fudisset, porrexit
nonnihil citri, quod sibi fortè ad manus fuit: cuius esu æger morbo liberatur.
His plurimisq; præterea prodigijs clarus, Rauennam ab Galla Placidia non
multò post deducitur Barbatianus: quò se Valentinianus cum matre recepit. In-
terea Galla Placidia Rauennæ iam diuo Iohanni Euangelistæ templum extruxe-
rat iuxta Aureliani pomarium, quo loco palus aderat ad portam, quæ Arremedu-
li vocabatur, missis qui vndique lapides elegantes secarent, & aptas columnas fa-
bricarent, pauimento, tessellato opere elaborato: in parietibus verò, naufragij vo-
tiq; historia simili opere picta: Ad orientem erexit testudinem, duabus maxi-
mis innixam columnis, quas bracteato argento incrustauit. Videbatur autem in
maiestate Deus, libellum Iohanni Euangelistæ porrigens, cui erat subscriptum:
Sanctus Iohannes Euangelista: Hinc atque inde mare vitreum, in quo duæ naves
turbulenta tempestate & ventorum impetu agitata: In altera diuus Iohannes Pla-
cidia opem ferens aderat, septemque candelabra, & nonnulla præterea ex ijs quæ
in Apocalypsi describuntur mysteria. Nonnulla præterea columnæ, ipsa que ma-
xima ara, tota argenteis laminis exornata: Accedebant ad hæc, valuula etiam quæ-
dam circa eam aram ex argento, immixtis gemmis: in quarum limine scripta hæc
legebantur: Sancte Iohannes arca Christi, accepta tibi sit oratio serui tui. Super
aram testitudo ex præstanti marmore, quatuor ex argento columnis suffulta, pen-
dentibus vitinq; aurcis argenteisque * vasibus, ex ipso verò cacumine Crux emi-
nebat

nebat inter poma & lilia. Prætermittenda argentea columba non est, quæ volitare inter vasa illa videbatur.

Eccē primæ Ecclēsiæ in cōsecrandis templis & aris.

S. Barbatianus videt suum templum consecratum.

Vtinā hoc exemplū sanctarū reliquiarum, & ecclesiæ eorum dēcoratōres adnotarēt.

Placidia S. Barbatiani hortatu, Baptistæ Domini Ecclesiam construit.

Barbatianus emplastrum aegri curat, quod suam sanitatem eiecit.

Matt. 9. Ite Theodoram a fluxu sanguinis.

Diuinitus castigatur zelotypus.

S. Barbatianus obdormit in Domino.

Id vnum autem tanto operi, ac Augustæ religioni deesse putabatur, quod nihil haberet reliquiarum D. Ioannis, quibus ara dicari in ore maiorum posset. Hac res mirifice Augustæ animum angebat, & ob id sacra inedia, summis precibus ac vigilijs suppliciter petere, vti, si quid inter homines ipsius esset, suo templo daret dedicando. Barbatianum interea cōsultat, petiq; quid agendum paret. Ipse vt erat summa in Deum fide, non ignorans quantum fidei, quæ eius est munus, tribuere Deus solitus sit, consulit in ædificato ab se templo vt vigilet, Deum quæ ac Apostolum de re illa obnixè roget, futurum enim vt tantam animi pietatem Deus nē parui fecerat: seque Barbatianus in hac re Augustæ committē pollicetur. Quod cum ipsa facisset, tertia nocte, cum ambos leuis somnus haberet, postquam preces Deo fuderant, vidit Barbatianus, cum nec penitus dormiret, nec integrè vigilaret, veneranda canicie virum, pontificijs vestibus candidissimis indutum ac mitratum, deambulantē & thure templum sufficientem: cuius facies diuino splendore fulgens, caelestem lucem inferebat. Tanto prodigio commotus vir sanctus, seipsum excutens, ac plenè vigilans, vix sibi ipsi in eo assentiebatur, quod apertè videbat: quapropter tacitis vestigijs, se ad Augustam cōferens festinanter, somno excitatam, de omni re commonefecit, ipsumque Antistitem per templum deambulantē cōmonstrans: En, inquit, hic ille est, cui templum dicasti. Placidia religionis seruore incensa, se ad Euangelium istam, qui iam ad aram maximam peruenerat, celeriter accurrēs, recipit, ad pedes, quæ eius prouoluit. Tum ille ex oculis elabens, sandalium dextri pedis in Augustæ manibus reliquit. Ipsa voti compos, summa gestiens lætitia, cum Dei benignitatem voce & lachrymis prædicaret, rem omnem, vbi illuxit, Placido Valentiniano filio, omnibusque Rauennatibus ordine exponit. Indè dedicatio summa pompa celebrata est, tertio die antequam mensis Februarii elaboratur: cuius memoria ad hæc vsque tempora, dies ille solennis, a niuersaria vicisitudine celebratur.

Nec multo post, Barbatiani rogatu, Placidia D. Iohanni Baptistæ egeriam ædem, iuxta domum suam, extruendam curauit: vniuersæ ædificationis negotio demando Baduario Patricio Reuennati. In eo templo Barbatianus Deo seruiens, multis prodigijs innotescerebat in dies magis ac magis: ex quibus illud maxime cōmendatur, quo Iuliani Rauennatis nobilissimi viri filium, strumis ita laborantem, vt ab omnibus esset iam desperatus, sanauit: cum sacris peractis, cubiculum ingressus, mox ex cera emplastrum, imminutumque panem cum oleo mixtum, viceribus imposuisset, signoque Crucis obsignasset. Repetē enim disrupsit illis, vermes egressi sunt, & puer ingenti miraculo in sanitatem restitutus.

Pari felicitate ac prodigio Theodoram primariam mulierem, refractatio sanguinis fluxu ad desperationem laborantem, sanauit: cum enim vir sanctus deductus ad eam, in qua expressa mortis effigies videbatur, eam intuens dixisset: Christus qui hoc morbi genere laborantem liberauit mulierem, te sanet: quamobrem eius nomine tibi prædico, surge & ambula: Theodora ad sanitatem statim redacta est. Cuius beneficij magnitudine commota, frequens deinde virum sanctum conueniebat, ab eoque de Christi religione docebatur. Verum Vrsicius Theodoræ maritus intantum ob id zelotypiæ cæco furore exarsit, vt quadam die sub auroram in Barbatianum, qui orabat in templo Deum, districto ense imperum fecerit: sed continuo aruit manus, immobilisque permanens, viro sancto orante, Deus illi restituit sanitatem.

Per idem tempus, Petrus Chrysologus Rauennæ Archiepiscopus, ad ecclesiæ administrationem conuersus, Tricolim aggressus est, quod ædificium ad trium columnarum simulacrum extructum, sacerdotibus Vrsiani templi stationem tutam assiduamque præbebat. Id à successoribus admirabili ædificatione absolutum, nunc non extat. Eius vicem reddunt horti, qui circa Vrsianam ædem conspiciuntur. Templum præterea sacrauit, quod D. Iohanni Baptistæ Baduarii, iussu Placidie, ædificauerat. Cumque Placidia Ariminum se contulisset, incumbens in ædificationem templi D. Stephano, haud procul ab vrbis mœnibus, dicati, incidissetque Barbatianus in leuem quidem morbum, sed pertinacem, qui illi postremus fuit, Petrus certio rem fecit Placidiam, quæ omnibus repente relicta, Rauennam conuolauit: vbi non multo post Barbatianus tranquillè & placidè animam exhalauit. Ab Petro Archie.

SURIUS

q. bar
Wolner
RVIII
5

Archiepiscopo ablatus, & aromate conditus, sepultus est in monumento iuxta arā maximam D. Iohannis Baptistæ. Temporum successu cum eius nomini erectū fuisset templum, haud procul ab diui Zachariæ ecclesia, illuc cadauer importatum fuit. Cæterum tandem corruente templo, ac potius ædícula, in Vrsianam ædem est translatum.

Traslatio corporis eius.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO PRIMVS IN DEDICATIONE ECCLESIAE, vt habetur VIII. Tomo Aloysij.

OST Crucem, post Virginem, post Angelos, quid est maius in terris, quid in cælis sublimius? Illa vtiq̄, quā accepit Altissimus, quæ vulneravit cor sponsi sui, cui sponsus idem in Canticis dicit: Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa, in vno crine colli tui, & in vno oculorum tuorum. Quam speciosa sponsa ista, quæ in vno capillulo, & ocelluli scintillatione vulnerat cælorum Regem, Angelorum Dominum, Filium Dei Patris. De illa nobis est sermo, licet non sit sermo in lingua nostra. Hæc est illa, quæ posita est in superbiam seculorum, cuius gloria à mari vsque ad mare, cui Reges & Principes famulantur, quam circumuolat cælestium legionum multitudo, in qua fons sapientia repositus est, hortus conclusus, fons signatus: hortus vbi clara rosaria pulchriori colore refulgurant, & felices virgæ: florum & fructuum gloria cumulantur: hortus, quem ventorum non tangit alternitas, vbi mollioris auras gratia frequenter adspirat, & vernans amœnitas allicit intuentes: conclusus, non murali machina, nec cæmentorum lapidum glutinosa tenacitate, sed Angelica statione vallatus: fons, de quo fontes Israël deriuantur, qui irrigat vniuersam superficiem terræ, & emundans: signatus, sigillo vtiq̄ totius Trinitatis, quod ille malignans effractorius non dico confringere, sed nec contingere audeat. In hac mortua germina regerminat, & aridiora ligna facile resyluiscunt. In hac contegitur multiplex varietas sacramentorum, & congeritur antiquitas misericordiarum Domini Dei nostri. Et vt breuiter intelligentiolarum nostrarum propalemus indaginem, duodecim sacramenta sunt in Ecclesia, quæ vnius fidei pietas contegit: circa quorum instantiam reflectitur Christianæ religionis auctoritas.

Cant. 4.

S. Mater Ecclesia Christi sponsa.

Gen. 1.

12. sunt Sacramenta large vocet sacramenti accipit: alia tantum sunt 7. vt habetur in Concilio Florentino & Tridentino.

Gen. 1.

Baptismus

Matth. 3.

Iohan. 2. & 4.

Iohan. 19.

Mar. vii.

Primum est Baptismatis sacramentum. Hoc preciosius est cunctis opibus, & omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari. Quis enim cogitatione cordis, vel volubilitate sermonis impleat, quanta sint in aquarum substantia sacramenta completa? Antequam mundus parturiretur, & ex informi materia multiformium specierum diuersitas exiliret, Spiritus Dei in auriga modum ferebatur super aquas, & elementum hoc figurati præmulsebat obsequio. Cælum ipsum ex aquis compactum Hebræorum tradit auctoritas: & per aquas vniuersalis illa purgatio celebratur. Patriarchæ ad aquas sicut vxorij: & per aquas terribile Iudæorum murmur extinguitur. Omnis illa series veteris instrumenti diligentius inspecta, maiorem sacramentorum altitudinem in aquarum materia consignauit. Saluator ipse legem sequens, itinerarij sui principium aquis indixit, cum in flumine sublimis illa potestas ab illo magno homine voluit baptizari. Primum miraculum ex aquis fecit, Samaritanæ iuxta puteum aquarum fontem aquæ salientis in vitam æternam reprodimit. Denique qui ab aquis coeperat, finiuit in aquis: vulnerato enim latere Crucifixi, manauit aqua, quæ terrarum orbem purgatorio lauamine candidauit. Ad extremum inclusiuæ sententia chorum Apostolicum imbuens: Eunt, inquit, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Nonne igitur liquido colligis, quia legis vtriusque sublimitas vim rerum sacramentalium in huius elementum liquore refudit? Non remoueat paucitas exemplorum, cum plurima præmanibus haberentur, nisi prolixitatem euitasset oratio.

Confirmatio.

Secundum est sacramentum Confirmationis. In baptismo Spiritus datur ad veniam, hæc ad pugnam: ibi mundamur ab iniquitatibus, hæc virtutibus præmuni-mur. Nonne in superliminari fronte domus nostræ terrestris cõsecrata manus sacri christi imprimi vñctionem? Nec quilibet tanti mysterij legitur executor, sed

SURIUS

q. ber
Köln

RVIII
5

Episcopus
confirmat
tionis mi
nister.

sed solus Episcopus, super cuius caput fustum est vñctionis oleum, & cuius ditioni sacerdotalis subditur multitudo. Baptismi gratiam omni homini, vel omni sexui tradidit auctoritas antiquorum: confirmationis autem insignie, sola pontificalis instituta decernunt, non esse differendam post baptismum sacramenti huius virtutem, ne nos inermes inueniat fraudulentus ille cōtoror, a quo nemo vnquam nocendi inducias extorsit. Delibuti igitur vtriusque toris vnguento, illo sanati, cōfortati isto, securius descendamus ad singulare certamen. Nec nos deterreat arma Golia, vel magnitudo moueat staturalis, quia nobiscum est magnus Dominus Deus noster, & magna virtus eius, apprehendens arma & scutum, vt exurgat in adiutoriū nobis.

Extrema
vñctio.

Tertium est Vñctio infirmorum. Infirmantibus nobis, & vsq; ad mortem mortali peccatorum febre languentibus, Spiritus pietatis affluit, & recordatus est quoniam puluis sumus. Ait enim diuus Iacobus: Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros Ecclesie, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini. Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis est, dimittitur ei. Solennis vñctio, liquor excellens, quo sanitas redditur, peccatum dimittitur, immititur timor Domini. Vides ne qualiter sacerdotalis manus infirmum corpus alleuiet, & illecebrosam sensuum motionem sacratissima mitiget vñctio. ne? Vnde & sancti patres hanc vñctionem sacramentum esse sanxerunt.

Iacob. 5.

Fructus sã
ctie vñctio
nis.

Ordinis sa
cramentũ.

Quartum est Consecratio Pontificis. Hæc quanto sublimior, tanto dignior approbatur. Cum enim canonicis sanctionibus eligitur persona, quæ tantæ dignitatis debeat subire fastigium, clarior Pontifex cum cæteris Pontificibus euocatur. Preparatur Ecclesia patrem susceptura de filio. Vngitur illius caput oleo lætitiæ præconfortibus suis, in illius figuram, qui thalamo virginali, spirituali balsamo profusius irroratus, oleum benedictionis super filios hominum distillauit. Liniuntur & manus, vt quicquid benedixerint benedicatur, & acceptum sit diuinæ maiestatis ad spectui. Ponitur & Euangelica pagina super caput ipsius recumbentis, vt & verba vitæ suam sentiat excedere rationem, & oculi eius deficiant in eloquium Domini. Imponitur cidaris capiti consecrato, & aurea lamina frontis gloria præsignatur, in qua contextitur nomen diuinitatis. Traditur annulus secretorum in manu eius, vt dicat cum Propheta: In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Calceantur & pedes in præparatione Euangelij pacis, vt sit de quibus dicitur: Quam speciosi pedes euangelizantium pacem. Accipit & baculum pastoralem, vt ex ipsa virgæ qualitate signetur, qualiter mansuetos colligat, corripiat inquietos, Sic sic solenni vestimentorum glorificatione præfulgidus, & ad altare Dei familiaris intrans & exiens, iram Iudicis in misericordiam Patris felici commutatione deuoluit. Hic habet gladium spiritus, quod est verbum Dei. Hic potest tradere sanam in interitum carnis.

Mos confe
randi E
piscopos. 2

Psal. 118.
Ephes. 6.
Esa. 52.

Eccẽ quo
modo etiã
Reges o
lim, vt nũc
sint, inuge
bantur.

Quintum est Inunãtio Regis. Sublimis ista delibutio, quia sublimem efficit potestatem. Cum enim tantæ nobilitatis sanguis, vel genere, vel electione consecratur in Regem, religio cum nobilitate totius regni viribus conuocatur. Adstat hinc Primatum, Metropolitanorum, & Episcoporum gloriosa societas, illinc Ducum, Comitum, Castellanos non spernenda nobilitas. Procedit medius homo super homines regnaturus, constipatus agmine personali. Ducitur denique ad aram excelsi principis, principium regni sortiturus ab illo, per quem Reges regnant. Prius autem quàm imperatorijs cultibus vestiatur, requiritur super eo cleri voluntas, & populi, & manu propria iurat libertatem Ecclesiarum. Extunc exiit vestimentis suis, & oleo sanctificationis adspersitur, vt typico rore perfusus, cælestis vnguenti plenitudine gloriatur. Induitur denique purpura, quod est regie maiestatis insigne, gestans regni sceptrum in manibus ad regendum populum sanctum Dei. Ponitur & corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & ope fortitudinis. Præfertur & gladius in oculis eius, vt cognoscat, quia vindex est iræ Dei, in hoc ipsum constitutus. Tantis igitur ac talibus mysterijs initiatus, reportatur ad palatium, à die illa, & deinceps timendus, pariter & amandus. Felix autem, si gladiū regni cum gladio iungat sacerdotij, vt & gladius Sacerdotis mitiget gladium Regis, & gladius Regis gladiū acuat Sacerdotis. Isti sunt duo gladij, de quibus in Domini passione legitur: Ecce gladij duo hæc: & respondetur à Domino, Sufficit: tunc enim regnum

Mos eredi
& inuge
di Reges.

Eccle. 45.

Gladij re
gni & sa
cerdotij, p
gladios E
uangelicos
præfigura
ti.

regnum prouehitur, sacerdotium dilatatur, honoratur vtrumque, cum Domino praxata felici confederatione iunguntur.

Sextum est sacramentum Dedicationis ecclesiae. Dicitur vix potest, quanta sit in hoc loco sacramentorum varietas, & institutionum alternatio. Primum enim ecclesia intus & de foris dealbatur, cruces duodecim in interiori circuitu ecclesiae imprimuntur, cerei rotidem accendantur, emundatur ecclesia, Pontifex ecclesiam exterius circuit cum aqua benedicta, & in superliminari portae tertio virga pastoralis percussus dicit: Attollite portas principes vestras, & eleuamini portae aeternales, & introibit Rex gloria: illis de intus respondentibus: Quis est iste Rex gloria? Tunc benedicit aquam sale, cinere, vino, hyssoquoque conspergit: alphabetum ex transuerso quadrangula ratione conscribit: altare septies ex eadem aqua respergit: cruces chrismate, altare vero mixtura chrisomatis oleique perungit: ad quatuor altaris cornua incensum incendit: altare tersum nouis velaminibus operit: aliaque multa, quae sermonis breuitas non permittit inferere. Post haec omni vestimento rum gloria cumulat ingreditur ad altare, sacrificium singulare celebraturus, & sic sanctificationi finem impositurus. Quis huius abyssi caliginem sermonis claritate possit illuminare? Attigisse tamen quantulumcunque, nisi nostris temporibus quidam, qui Carnotensi praesedit Ecclesiae, viuacissimo mentis igne lucidius omnia declarasset. Ad illum igitur plenissimum fontem sitientem mittimus, ubi plenissimam hauriat veritatem. Notandum tamen, quia praecedentia sacramenta sine visibili vnctione non fiunt, cum subsequencia nihil huiusmodi merito continere legantur.

Mos & ritus confederationis ecclesiae.

Psal. 23.

Puto illud fuisse Fulberti Episcopi.

Poenitentia est Ecclesiae sacramentum cuius vna pars, sacerdotialis est fessio.

Luc. 7. 2. Reg. 12. Luc. 23.

Legat haec inertes nostri Canonici, qui nihil aliud quam eum curant.

Vide hic monachorum studiū cum pendio recitatum.

Item Eremitarum.

Item Sanctimonialium.

Septimum est sacramentum Confessionis. Confessionis bonum quantum, vel quale sit, non est nostrae tenuitatis laudibus efferendum, cum praecleara patrum ingenia multis eam insignierint documentis. Haec est via communis ad Deum, fons tam iustus, quam peccatoribus patens, qui criminum abundantiam abundantiori liquore detergit. Primam reddit innocentiae stolam, & fugitiuum filium in patrem nos reducit amplexus. Ex hoc fonte felices Apostoli lachrymae proflexerunt: in hoc peccatricis foeminae daemona sunt submersa: per hunc adulter & homicida Dauid Spiritu principali legitur confirmatus: in hoc felix ille volutatus est larro, qui breui ponte crucis de patibulo ad regnum, de supplicio in paradysum translatusest. Consummatus in breui, expleuit tempora multa. In hac virtute caligant oculi plurimorum, qui vel discretione prauati, vel assentatione seducti, aut nesciunt quid iniungant, vel si sciunt, priuatam gratiam praeferrunt veritati. Verum non suscepimus hic aperire quid sentiamus ex ea, sed sermone proprio proprietatem illius reseruamus. Hoc tamen lectori radiosum non sit intelligere, quia confitens pastori suo, puritatem cordis, veritatem oris, macerationem carnis debeat exhibere. Ille vero, cui confitetur, poenitentiam dignam, orationem continuam, taciturnitatem perpetuam contenti suo curet administrare.

Octauum est Canonicorum. Isti sunt in Ecclesiae folio sublimati, qui in Episcopi pali sede veste candida resurgentes, innocentiam cordium colore vestium reprobunt. Ij de communi, & in commune viuentes, vel viuere debentes, perpetua peccauerint, sunt poenitentia castigandi: habitus enim eorum non poenitentiae, sed innocentiae esse monstratur. Videant ipsi amici Sponsi, quid respondeant ante faciem Sponsi, qui iudicat orbem terrae in aequitate, cum de sponsa coeperit exigere rationem. Nolumus inuehi super illos, sed hoc solum caueant, ne de patrimonio Crucifixi laurioribus epulis infundantur, vel vestimentis ornentur nitidioribus, ne audiant a Propheta: Non compatiebantur super contritione Ioseph.

Nonum est Monachorum. Hi sunt, qui a forensium causarum tumultibus clonati, ludificatorias incarnationes daemonum patienter eludunt. In scripturis assidui, in obediencia praecipui, feruidi charitate, beate vrbis gaudia ex vestibulo contemplantur. Circumspiciant tamen semetipsos, ne in amplioris coronae, vel laxioris calceamenti vilitate confidant, cum homo videat in facie, Deus autem in corde.

Decimum est Eremitarum, qui per cauernas montium, & vallium concaua latitantes, Angelicis sociati spiritibus, in diuitias gloriae contemplatiuis oculis rapiuntur, & in carne carnis oblitum, naturam suam indefessa meditatione fatigant.

Vndecimum est Sanctimonialium. Ista sexum & seculum ausu validiore vincentes, spectabilem victoriam ab hostis antiqui feritate reportant. Gloriosa res,

vbi tenera membra longiori martyrio confringuntur, & illius eneruant fortitudi-
nem, qui similitudinem Altissimi concupiuit. Ad huius spectaculum pugna cito cõ-
uertitur ille misericors intuitus, & tali potissimum victoria delectatur.

Matrimo-
nij sacra-
mentum.
Ephes. 5.
Marc. 10.
Heb. 13.

Duodecimum est Nuptiarum sacramentum. Hoc magnum est, ait Apostolus, &
Dominus in Euangelio: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adha-
rebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Quid enim magis vnum, quam illi, qui
bus est vna caro, vna mensa, vnus torus, hæreditas vna: Honorabile coniugium (di-
cit vas electionis) torus immaculatus. Hoc destruantur incestuosa coniugia, & legi-
timorum hæredū digna progenies propagatur. Hæc sunt duodecim sacramenta, q̄
(nisi fallor) illæ duodecim cruces significant, quas in circuitu ecclesie videmus im-
pressas. Sed iam dimittendus est stylus, quia & ingenij paupertas, & infirmitas carnis,
quæ solito durius inundauit, vetant me aliquid longius scripsisse. Si conualere po-
tuerò, exequar quod cœpi, ad honorem illius, qui est benedictus in secula, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO
SECVNDVS IN EADEM ECCLESIAE DEDICA-

tione. Habetur eodem octauo Tomo Aloysij.

Pfal. 49.
Sacrificia
3. quibus
obligatur
Domino.

Triamola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua. Tri-
a sunt principalia, & perfecta sacrificia, quæ reddere tenemur Do-
mino. Sacrificium piæ contritionis, sacrificium iustæ operatio-
nis, sacrificium laudis, vel iubilationis. Horum duo in præsentem
sunt necessaria, tertium hic inchoat, & in futuro consummabi-
tur. De primo dicitur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus. De
secundo: Sacrificate sacrificium iustitiæ: & alibi: Tunc acceptabis
sacrificium iustitiæ. De tertio: Beatus populus, qui scit iubilationem: item, Sacrificiū
laudis honorificabit me. Primum sacrificium placat Deum, secundum delectat, ter-
tium honorat.

Pfal. 50.
Pfal. 4.
Pfal. 88.
Pfal. 49.

Non curat Deus de his sacrificijs, nisi medullata sint, & saginata. Vnde ait Pfal.
mographus: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. In lege omnis adeps
offerri iubetur, & holocaustum pingue laudatur. Caro enim macra, & sine pingue-
dine, neque quandò assatur reddit odorem, neque quandò comeditur præstat sa-
porem. Hæc autem pinguedo non corporis, sed spiritus, sed mentis intelligi de-
bet. Pinguedo animæ, virtutes sunt. Hæc suauiter redolent, hæc in Dei sacrificio Do-
mino placent, & sine his nullum sacrificium est acceptabile. Hoc adipe pingues ce-
rant illi, de quibus dicitur: Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ:
item que tres pueri in Daniele: Sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in
millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum. Vt ergò placeant hæc sa-
crificia nostra Deo, pingua sint, & medullata.

Pfal. 21.
Dan. 3.

Primum
sacrificiū.

Pfal. 38.
1. Cor. 4.
Apoc. 2.

Duo reli-
qua.

Tit. 2.

Pfal. 36.

1. Cor. 13.

Sacrificiū piæ contritionis exigit buryrum humilitatis, quæ in tribus consistit, sc.
vt consideret homo, quàm imperfectum sit quod habet, & hoc respectu superiorū:
vnde illud: Vt sciam, quid desit mihi. Deinde vt consideret, quia nil habet propriū:
vnde Apostolus: Quid habes, quod non accepisti? Consideret etiam, quod nil habet
in hac vita, quod perdere non possit, iuxta illud: Memento vnde excideris, & prima
opera fac. Sacrificium iustæ operationis, exigit oleum discretionis, sacrificium lau-
dis requirit balsamum deuotionis. Habent autem hæc sacrificia opposita sibi vitia,
quasi ex latere venientia. Sacrificio contritionis opponitur absinthium indigna-
tionis: sacrificio iustæ operationis, acetum confusionis: sacrificio laudis, venenum
adulationis, siue detractionis. Offeramus igitur, dilectissimi, Domino piam contri-
tionem in amaritudine interiori, & pœnitentia exteriori, vt sobriè, iustè, ac piè vi-
uamus in hoc seculo: sobriè nobis, iustè proximo, piè Deo: sobriè in duobus, in cauè
da voluptate, & curis huius vitæ: iustè in duobus, vt nemini noceamus, & cunctis pro-
desse studeamus, iuxta illud: Declina à malo, & fac bonum: piè in duobus, vt scili-
cet in præsentem viuat iustus ex fide, & in futuro æternam expectet beatitudinem. Vn-
dè Apostolus. Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus, cum autem venerit
quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Offeramus dignam laudem in cõ-
fessione oris, & deuotione cordis. Pia quippè cordis cõtritio nascitur ex recordatio-
ne peccatorum, & timore futuri iudicij: iusta operatio, ex amore virtutis, & fiducia
spei.

SURIUS

quod
non
RVITI
5

laus & iubilatio, ex affectu charitatis, & recordatione beneficiorum Dei.

Sunt autem tres recordationes peccati, prima afficiens & delectans, quæ mala est: secunda exasperans & pungitans, quæ vitilis est: tertia gloriosa, quæ perfectorum est. Afficiens est, quæ afficitur homo recogitans ad ollas carniū Aegyptiorum, quàm deliciosè & suauiter vixerit, & quàm arduum sit iter, quod aggressurus est. Recogitatio pungitans est, quândò remissit, quàm sordidè & flagitiosè vixerit, non vt ad priora redeat, sed vt dignè desceat, & coram se ea statuatur: vnde Dauid, Peccatum meum coram me est semper. Tertia recordatio, quæ dicitur gloriosa, est, quândò homo remeditans quis fuerit, & qua gratia de lacu miseræ, & de luto facis liberatus sit, gratias agit dicens: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: & cum Israëlitis de Aegypria seruitute liberatus, gratulabundè decantat dicens: Cæremus Domino, gloriosè enim honorificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare. & cum Zacharia: Benedictus Dominus Deus Israël, quia uisitauit, & fecit redemptionem plebis suæ. Hæc sunt, quæ Deo offerre debemus.

Tenemur etiam ei reddere quæ fecimus vota, iuxta Prophetæ admonitionem: Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Qui non reddit quod vouet, quasi Deum prouocat, & irridet. Reddendum est votum integrum & perfectum, quia aliter non satisfaceret Deo, qui votum nostrum, tanquàm proprium exigit debitum. Vnde & in lege dicitur, quòd bouem, & ouem, aure & cauda amputatis, voluntariè offerre possumus. Votum autem ex his solui non potest, quibus aliquid perfectionis deest. Recogitet igitur vnusquisque nostrum quid Domino vouerit, & satagat illud reddere. Abrenunciuimus seculo, monachi nomen suscepimus & habitum. Vouimus Domino continentiam, obedientiam, humilitatem, patientiam, secularium morum mutationem.

Prædicta tria vouerunt specialiter sancti, & reddiderunt. Audite quid dixerit, & quid fecerit Apostolus. Non sum, inquit, dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei. Ecce pia contritio de recordatione peccati. Itè, Bonum, inquit, certamen certauimus, cursum consummauimus, fidem seruauimus, de reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Ecce iusta operatio de fiducia spei. Itè, Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Ecce laus de beneficijs Dei. Vouit Dauid, & reddidit. Vota, inquit, mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius. Votum vouit Iacob, & reddidit. Si fuerit, inquit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersusque fuero prosperè domum patris mei, erit mihi Dominus in Deum, & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei, cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Ieptè Galaadites votum vouit, & reddidit. Domine, inquit, si tradideris filios Ammon in manus meas, quicumque primus egressus fuerit de foribus domus meæ, mihi que occurrerit reuertenti cum pace à filijs Ammon, cum in holocaustum offeram Domino. Transiitque Ieptè ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos, quos tradidit Dominus in manu eius. Reuertenti autem in Maspha domum suam, occurrit vnigenita filia sua cum tympanis & choris: non enim habebat alios liberos. Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me, filia mi, decepisti me, & ipsa decepta es. Aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero. Et fecit de ea, sicut vouerat. Ipsum vnigenitum Dei Filium iurasse Patri, ac vouisse scimus, attestante Psalmita, qui ait. Sicut iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob: scilicet sacramentum religionis in passione suæ carnis pro salute generis humani expleret. Faciamus & nos similiter, & vota, quæ vouimus, integrè persoluamus. Quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Tres peccati recordationes. Exod. 16.

Psal. 50.

Psal. 113.

Exod. 15.

Luc. 1.

Vota facta Deo reddenda. Psal. 75.

Leuit. 22.

Tria vota monastica

1. Cor. 15.

2. Tim. 4.

2. Cor. 1.

Psal. 115.

Gen. 28.

Iudic. 11.

Si vnigenitus Dei Filius uotum fecit, & reddidit, quare etiam nos quæ uouimus, non integrè persoluamus? Psal. 131.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO TERTIVS IN EADEM ECCLÉSIA DEDICATIONE.

SURIUS

quod
nomen
RVITI
5

Gen. 1.

Non omnia scripturae loca spiritualē habent intelligentiam.

Ecce Deus duo magna luminaria, luminare maius, ut praesentet di. ei, & luminare minus, ut praesentet nocti. Non omnia, fratres charissimi, quae sunt in cithara, sonant, sed omnia iuuant. Sic non omnia, quae sunt in diuina scriptura, spiritualē intelligentiam generant, sed omnia iuuant. Vnde si in aliquo legis capitulo fas est, sensum spiritus aliqua rimula intueri, non in inquisitione dormire debemus, sed thesaurum iacentem in litera vigore

Eccle. 9.

Nē dormias in sinu mulieris. Mulier nempe sacri eloquij literam exprimit, ex qua fidelis expositio fructum gignit. Quae litera, cum ei catholicae rationis diligentia adhibetur, virilis intellectus robori maritatur. Cum vero eam seductae mentis ingenium deprauat, quasi castitatem foeminae adulterino coitu violat. Recte ergo dicitur, Nē dormias in sinu mulieris: ac si aperte diceretur, Nē in secreto literae sensu torpeas, sed latentem animae profectum pudica exerceat vigilantia.

Gen. 1.

Fecit, inquit, Deus duo magna luminaria. Verum quidem est, quod Deus in mundi creatione caelum clarum Solis & Lunae distinxit ornatu, ut alterum diei, alterum noctis vicissitudinem gubernaret. Porro si interiori perscrutemur, inuenimus nobis allegoriae respondere secretum. Ecclesia enim, mundi figuram gerit, quia sicut mundus ex quatuor elementis subsistit, ita Ecclesia ex quaternaria doctrina Euangelij coalescit. Habet autem Ecclesia suum diem, habet & noctem suam: habet & Solem in die, habet & Lunam in nocte. Dies Ecclesiae, est tempus pacis: nox Ecclesiae, est tempestas persecutionis. Sol verò in Ecclesiae die, est sapientia: Luna autem in Ecclesiae nocte, est patientia. His luminibus Deus Ecclesiam suam pinxit, quatenus & in pace non sit improvida, & in bello non inueniatur mollis & fracta. Per sapientiam Ecclesia se protegit in pace à daemonibus, per patientiam se tuetur in bello à persecutoribus. Non claudicat Ecclesia, non est inermis, argumeta diuina sapienter eludit, tormenta hominum sustinet patienter. Recte prorsus comparatio est. Solis ad sapientiam, Lunae ad patientiam: quia sicut Sol Lunae, ita sapientia praepollent patientiae. Sapientia itaque Sol, quia illuminat: patientia Luna, quia confortat. His geminis brachijs Ecclesia pugnat, altero profertens daemones, altero vincens homines. Fecit itaque Deus haec duo magna luminaria, quibus ornatur Ecclesia, quibus quasi duobus oculis munitur Christi columna.

S. Mater Ecclesia mundi figuram gerit.

Homo alter est mundus.

Diffolutis nebulis allegoriae, hunc etiam riulum scripturae ad irrigandos motus nostros possumus trahere. Nam sicut Deus in hoc mundo duo magna luminaria fecit, intra etiam in homine duo magna luminaria ordinauit. Nē tibi videatur durum quod dicimus: homo enim alter est mundus. Vnde ipsa Graeca lingua vocatur μικροκόσμος, id est minor mundus, quia ad similitudinem maioris mundi est factus. Nam sicut Deus maiori mundo praesidet, ita quod ubique est totus: sic anima corpori dominatur, ita quod ubique tota est in corpore. Homo itaque habet diem, habet & noctem: habet Solem in die, habet Lunam in nocte. Dies hominis, est vita iustitiae: nox hominis, est vita nequitiae. Sol autem in vita iustitiae, est charitas, quae praesentat vitam iustitiae: Luna verò in vita peccatoris, est poenitentia. Quam clara Sol est charitas, cuius quindecim radios enumerat filius Solis Paulus Apostolus in Epistola ad Corinthios, ubi ait: Charitas non amulatur, non agit perperam, non inflatur, &c. Quam clarum poenitentiae iubar, quod noctem peccati remouet, quod conscientiae nubilum tergit.

1. Cor. 13. Charitatis radij quindecim. Poenitentiae radij quatuor.

Iob. 15.

Lunae huius, scilicet poenitentiae, quatuor sunt radij, cognitio peccati, dolor pro peccatis, confessio peccati, fructus elemosynae. Prius oportet cognoscere peccatum, sed non sufficit: oportet dolere pro peccato: addenda est etiam confessio, quia frustra dolet, qui non confitetur: his verò adiungendus est fructus elemosynae, qui est precium peccati. Vnde Propheta de impio dicit: Non credat frustra

erroro

errore deceptus, quòd aliquo precio redimendus sit. Precium certè peccati est eleemosyna. Sed qui semper eleemosynam erogat, & semper peccat, frustra credit, quòd eleemosyna ei proficiat. Interpretandum est igitur eleemosynæ vocabulum. El, Hebraicè, Deus: Moys, Aegyptiaca lingua dicitur aqua, inde eleemosyna, id est aqua Dei. E contrario videre possumus, quòd peccatum est ignis diaboli. Igitur contra ignem diaboli opponatur aqua Dei. Perpende, Christiane, dignitatem tuam, & redemptionem culpæ tuæ. Noli beluina mente contemnere. Deus eleemosynam fecit tibi, corpus proprium morti tradèdo: tu eleemosynam fac illi, buccellam panis porrigendo pauperi. Esto prius in te misericors, deinde in proximum clementiæ riuum effunde, vt sic pariter cum proximo ad fontem misericordiæ valeas peruenire, Iesum Christum Dominum nostrum: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuuit, & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Eleemosyna interpretatio.

TRACTATVS EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI DE QVIBVSDAM MIRACVLIS.

DOMINO DESIDERIO VENERANDAE RELIGIONIS ABBATI PETRVS DAMIANI MONACHVS DEVOTISSIMI FAMILIARIVS OBSEQVIVM.

Vm in meo pectore tuæ charitatis ardor inextinguibiliter ferueat, meque circa tuam memoriam tepescere non permittat, mihi nuper aliquid in memoriam venit quod me mittendæ tibi legitionis admonuit. Nam dum in tuam cõtemplatione sedulus habitarem, & Angelico fratrum, sanctoq; conuentui, sic in cordis oblutibus, velut corporaliter interessẽm, inter alia multa, repentè tuarum recordatus sum literarum, quas tu quidem sub interrogatiõne misisti, sed his ego Synodali præpeditus instantia adhuc nõ respõdi. Et hæc in illis (si reminisci valeo) continebantur epistolis:

Quia zelotypa quædam mulier habens virum ex adulterij fraude suspectum, qualiter eum sibi vindicare posset proprio toro contentum, à vicina petijt muliere consilium. Quæ nimirum peruersa, & vlticibus flammis euidenter obnoxia, hoc eam sacrilegium venenata serpentis antiqui suadela perdocuit, vt corpus Dominicum quasi communicata perciperet, quòd cautè reseruans, viro suo postmodum non sine quibusdam maleficijs propinaret. Quòd videlicet à sacerdote percipit, & vsque dum occasio præberetur, palliolo reseruatum, non sine magno dedidit stupore miraculum. Hæc enim particula Dominici corporis, inuenta est vsque ad medietatem in carnem esse conuersa: altera verò medietas, panis speciem non mutauit.

Itaque (si ritè reminiscor) hoc proposuisti. Deinde quid portenderet inquisisti. Super qua quæstione, quia non necesse est diutiùs immorari, breui compendio quid mihi videatur expediam. Idcirco Deus omnipotens sacrosanctum illud mysterium in carnis speciem verit, vt perfidiam reprobæ mulieris argueret, dum visibilem Dominici corporis ostenderet veritatem, quatenus quæ purum panem (vt videbatur ante) credebatur, veræ carnis speciem cerneret, sicque sacrilegam coepti sceleris audaciam suo ipsa iudicio condemnaret. Quòd autem medietas sic remansit, ad euidentioris indicij testimonium proficit, vt dum in vna, eademque substantia hinc panis, illinc carnis adesse consideras speciem, in vtroque veræ carnis, verique panis indifferenter intelligas veritatem, quia & ipse est panis, qui de caelo descendit, & ipsa nihilominus caro, quæ de virginalis vteri materia prodijt.

Quæstio
B. Petro
Damiano
proposita.

Eccè in hostia consecrata veracissimum corpus Christi latè manifeste prodit miraculo contra impios. Egrègia quæstionis solutio.

Iohan. 6.
Nam

SURIUS

g. bar
K. 10. 11. 12.
RVITI
5

Eccè aliud veracis præsentia Domini in sacramento cui dens argumentum.

Nam & vester ille finitimus piæ recordationis Amalphyranus Episcopus (no-
men nescio) Stephano Romano Pontifici, me præsentē, sub iureiurando testatus
est, quia cū aliquando ad mensam Domini sacrificaturus accederet, sed super sa-
cramento Domini corporis incredulus hæsitaret, in ipsa contractione salutari
hostiæ, rubra prorsus, ac perfecta caro inter eius manus apparuit, ita, vt etiam
digitus illius cruentaret, sicque sacerdoti omnem scrupulum dubietatis aufer-
ret. Vbi notandum, quàm sit immane periculum, indignis manibus attechare
tam terribile Sacramentum. Sed quid de sacramentis ipsis eloquimur, cum etiam
super eos aliquando, qui ex eorum vasis offendunt, terribiles fieri sententias vi-
deamus?

*Terribile exemplū Arnaldi Episcopi, calicem Domini alienatis, & ab Ecclēsia subtra-
hentis.*

Arnaldum certè Aretinæ sedis Episcopum tu quoque familiariter agnouisti.
De hoc mihi Martinus Eremita, magnæ scilicet opinionis vir, ac celebris famæ nar-
rauit: Quia ex quodam sui iuris monasterio calicem aureum abstulit, & quibus-
dam imminentibus necessarijs, alienauit, cui nimirum calici nobilis ac deuota mu-
lier, quæ eum sanctis obtulerat, anathematis titulum, nè ab aliquo tolleretur pro-
uidè fecit insculpi. Interea cuidam fratri sopore depresso videre contigit quen-
dam lacum nimij caloris ardore feruentem, & piceos sulfureosque fetores non si-
ne tetri fumij voluminibus exhalantem. Circa quem lacum tererrimi quidam vel-
ut Aethiopes, nigris similiter equis, sed excelsis, instar turrium, infidebant. Intus
autem innumerabilia crudelium tortorum monstra, damnatorum verò videban-
tur horribilia ac diuersa supplicia. Inter quos subito contigit, vt etiam Arnaldum
videret Episcopum, quem videlicet in illis præ nimietate calorij exundantibus a-
quis ceruicetenus immersum, terribiles duo Aethiopes constringebant, quorum
alter sartaginem ferream, alter calicem aureum in manibus habere videbatur: sed
iste cum sartagine calicem replebat aqua, & ille labijs Episcopi protinus eundem
calicem apponebat. Sic itaque nunquam cessabant, & ille poculum labijs hians
immergere, & iste coactus indefinenter haurire. Quid multis immoror? Hanc vi-
sionem audiuit Episcopus, vt monasterio restituat calicem, ab amicis omnino
suggeritur. Ille sub fortassis ambiguo reddere pollicetur. Sed dum res in astra in-
do differtur, immò dum circa salutem suam ille non vigilat, caelestis super eum sen-
tentia non dormitat. Nam & beatus Petrus de his, qui fictis verbis in auaritia ne-
gociantur, ait: Quibus iudicium iam olim non cessat, & perditio eorum non dor-
mitat. Quadam itaque die, tertia propinquante iam hora, in castelli, vbi erat, cre-
pidinem, sellam præcepit afferri, vt surgentis calorem Solis exciperet, ac matutini
frigoris reliquias propulsaret. Cumque residenti domesticis eius serui atque con-
tubernales assisterent, & ille securus, hilaris ac iucundus, faceta cum eis & vrbana
verba misceret, subito repentinus dolor in eius verticem, tanquam gladius irruit,
eumque, Morior, exclamare coëgit. Mox baiulantibus necessarijs defertur ad le-
ctulum mysterium sacrosanctæ communicationis accepit, ac spiritum protinus
exhalauit.

2. Pet. 2. 1.

*Romani Pontificis anathema iuste timē-
dum.*

Timeat ergò quisquis vel Ecclesiastici mysterij vtensilia distrahit, vel tremendi
anathematis elogium paruipendit, nè dum quasi securus ambulat, latentis eum
iudicij laqueus comprehendat. Heu miserabilis valdè, & infelix humana condi-
tio. Certè præfatus Episcopus, licet in hunc negligentia torporem obierit, alias
tamen acutus erat, ingeniosus, & cautus, tantæque facundia, vt dum expeditissimè
in verbis decurreret, circumcisus labijs dici non immeritò potuisset. Sed cum Apo-
stolus dicat: Prudentia carnis mors est, prudentia Spiritus vita, & pax: quid pro-
dest, si quispiam seculi huius prudentia calleat, si ingenij viuacis obtutibus abdita
comprehendat, si versuta calliditate, tãquam Proteus, in varia se formatum mon-
stra conuertat?

Rom. 3.

*Allud ter-
ribile ex-
emplum.*

Interea sub huius occasione sermonis, illud in memoriam redit, quod olim Te-
taldus Episcopus prædecessor istius, in festiuitate beati Donati constitutus in pul-
pito, sermone, quo concionabatur, adiecit. In Longobardia, inquit, finibus vnde
originem duco, vir erat versipellis ingenij, & acutissimæ subtilitatis, duplex ani-
mo, sermone lepidus, concinnandis fabricandisque commentis edoctus, in repe-
riendis ac variandis consilijs vehementer astutus. Nunquam erigebat brachia con-
tra torrentem, sed ex quocunque latere mundani turbinis eum aura proflaret, ille
protinus aptum calliditatis atque versutia: pallium opponebat. Accidit autem,
vt

vt hunc post obitū quidam frater nocturna visione conspiceret. Lacus erat igneus, qui flammium omnis vaporabat incendijs, & crepitantibus ignium globis terribilem cernentibus incutiebat horrorem: quem lacum trabalis enormitatis videbantur obsidere dracones, variaq; serpentium genera hinc inde per circuitum spatari. Vir autem ille, quem diximus, in ipsa flammarum stridentium voragine coarctatus, tentabat quidem effugere, sed obstantibus bestijs, dolebat aditum non patere. Modò, scilicet ex hac parte fugā parabat, sed ecce serpens obuius aderat. Per aliam partem erumpere satagebat, sed ecce rursus alia bestia laxo gutture stridens, iter occluserat. Illa rursus & alia ad euadendum loca tentabat, sed insurgentibus bestijs omnino meatus aufugij non patebat. Porro autem cum Veritas dicat: Eadem mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis: hoc illi iusto Dei iudicio contingebat. Sicut enim ille per carnalis astutia vanitatem, ex quibuslibet huius seculi nouerat laqueis expedire, ita postmodum versa vice nullo valebat ingenio supplicium, quo cruciabatur, euadere. Qui nimirum si prudentiam, qua callebat in diuinis studijs, set exercere mandatis, non cremaretur inter rabida ora serpentium, sed gauderet potius inter agmina beatorum.

Vnum planè contigit in nostris partibus de quodam carnaliter sapiente, quod dignum non est silentio præterire. Fanensis quidam primarius ciuitatis, Hugo nomine, ipsa nocte, qua, peracta parasceue, sacrosanctum sabbatum Dominica sepultura præcedit, cum armis & armatis ingressus Ecclesiam, in qua diuinis vacabatur officijs perosum sibi violenter hominē cepit, ac iugulis crudeliter mancipauit. Quem quia noua præsumpsit, nouo Deus omnipotens supplicio condemnauit. Nam cum sensum mentis (in quantum mihi videtur) integrum teneat, omnes eum tanquam vesanum, exinanitum, atque dementem conspuunt, abijciunt exprobrant. Halitum quippè eius (iuxta querelam beati Iob) vxor exhorret, eumque velut arripitium nurus explodit, ad mensam siue colloquium filius non admittit, auertunt oculos famuli, dedignantur amici, clientes, milites, affines, atque propinqui, Episcopus etiā ciuitatis, & (vt compendiosè cuncta complectar) omnis clerus & populus iam ferè per duodenniū arbitrantur eum mentis impotem, & vesanū, nullum. que cum eo, tanquam energumeno, dignantur habere consortium. Porro, cum diues sit, & exuberans domus eius, fluunt pannosa & illota vestes, horret inculta cæfaries, caput eius diurni sudoris foetet iniuria, corpus totum per longam fordet incuriam.

Hic planè, cum me adesse cognosceret, me concitus adiit, mala quæ patiebatur exposuit, querelam de suis sobrio sermone digessit, (& quantum ex tenore verborum eius colligere potui) rationabiliter declamauit. Itaque conueni filium, Episcopum quoque, ac de ciuitate quam plurimos, & subtiliter inquisiui, quid inordinatum, quid delirum, quid ineptum in illo conspiceret, pro quo illi vesaniam imputarent. A quibus utiq; nihil aliud, & ne vnum quidem certi signi verbum addiscere potui, nisi hoc tantum: Quia demens est. Quod omnes ore confonso vnanimiter asserbant. Dumque ego dicerem: Quomodo id scitis, quibusve iudicijs eum insanire conspicitis? nihil aliud inuenientes, id ipsum denuò replicabant: Demens est. Quod mihi videtur profundum atque admirabile Dei omnipotentis esse iudicium, vt qui prudens & sciens spontè desipuisse cognoscitur, prudens & sciens opinionione vesaniae puniatur, & qui spontè factus est furiosus, demens ab omni populo iudicetur inuitus. Merito contra votum adiudicatur infania, qui voluntate propria conatus est insanire. Enimvero si veraciter fureret, eò minus miser esset, quò despectus sui mala, quæ patitur, ignoraret. Non itaque sicut mortuus seculi, qui non sentit, sed sicut mortuus est inferni, qui iugiter moritur, & mortem ipsam sentire non definit. Saluo nempe illo terribili in mundi fine iudicio, nunc etiam omnipotens Deus non modò crudelia quælibet facta, sed & superba, siue sacrilega, prout dignum est, vlci scitur verba. Vindicauit siquidem quòd Balthasar sacra vasa temulentus indignè tractauit, nec dimisit inultum, quòd Nabuchodonosor arroganter elata verba deprompsit. Nonne, inquit, hæc est Babylon magna, quam ego adificauit in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei? Et ecce (sicut Propheta testatur) cum adhuc sermo esset in ore Regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex, Regnum transijt à te, & ab hominibus te eijcient, & cum bestijs atque feris erit habitatio tua. Puniuit præterea Dominus

Sede.

Visio terribilis cuiusdam fratris.

Matt. 7.
Marc. 4.

Aliud exemplum cuiusdam, non dantis honorè locofacro.

Iob 19.

Compos mentis isto Dei iudicio iniustus reputatur.

Danic. 3.
Danic. 4.

2. Par. 36.

Hier.: 8.

Aliud exemplum de superbo clerico.

Luc. 14.

Poena superbi clerici.

Psal. 56.

Psal. 60. Nominis Siloë interpretatio. Iohan. 8. & 9.

Matth. 21.

Deus nullum peccatum impunitum relinquit.

SURIUS

g. bar.
K. 10. 11.
RVITI
5

Sedechiam Regem Iuda, quia per reprobos actus Dei mandatum contempserat. Vultus est etiam Ananiam Prophetam non quia malum fecit, sed quia mendacium protulit. Cui Hieremias: Non, inquit, misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce emittam te à facie terræ, hoc anno morieris.

Novis quoque temporibus accidit, ut in Burgundiæ regno quidam clericus esset superbus nimis, ac tumidus, & non modò carnali vitæ seculariter deditus, sed & contra suum ordinem terribiliter bellicosus. Hic itaque cum Ecclesiam beati Mauritij multis inclytam prædijs, suis ditionibus vsurparet, potens autem quidam è diversò sui iuris esse, non sine magna liuoris atque certaminis animositate contederet, tandè belli dies utroque pacifcente statuitur, & à multis hinc indè fremitium armatorum agminibus conuenitur. Potens autem ille, quem diximus, nuncium ad hostilia castra direxit, qui & apparatus belli solerti speculatione perpenderet, ac sibi celeriter nunciaret. Fortè tunc clericus Missam cum his, qui dimicaturi erant, suis fautoribus audiebat. Cum què ad Euangelium veniretur, in fine lectum est: Omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Illic clericus in hanc sacrilegam vocem proteruus erupit: Hæc, inquit, sententia vera non est. nam si ego me meis aduersarijs humiliter inclinasset, hodie tot possessio, num atque clientium copias non haberem. Reuersus autem nuncius domino suo fideliter retulit non modò quod in bellici procinctus apparatu confexit, sed hoc etiam, quod ex ore clerici tumidè loquentis audiuit. Tunc ille plaudens in Domino, no lætus efficitur, atque ad spem proculdubiò obtinendæ victoriæ milites cohortatur. Conglobatis itaque diuersorum cuneis armatorum, ex vtraque parte pugna committitur, vires viribus opponuntur, depressa telorum sylua deponitur, & humanis inflicta corporibus arma grassantur. Habebat autem clericus equam, quam videlicet præliaturus ascenderat, tantæ velocitatis ac roboris, ut nullus sibi videre, tur equus aut mulus ad dimicandum posse præferri. Casu, immodè Deo disponente, contigerat, quòd præcedenti nocte iumentum illud stabulo solum abscesserat, acerum què falis inueniens, ex eo plurimum comederat. Clericus itaque dum in acie constitutus, super aquæ riuulum deueniret, ibique cominus aduersantium armis arma conferret, iumentum ut erat assumpti falis copia sitibundum, frenum de manu rectoris violenter extorsit, suisquè totum viribus vendicauit, ac statim caput in aquam ad bibendum inhiante immerfit. Ille verò, dum ea manu, qua scutum tenebat, cum iumento configit, hostilibus iaculis faciem coactus exponit: & ecce repente gladius os eius fulminis more transfixit, tali què vir reprobus vitam suam sine concludit.

O quam congruè in illa pertulit corporis parte vindictam, qua nigri fellis in Domino vomuerat blasphemiam. Nam cum Propheta de talibus dicat: Filij hominum, dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus: qui linguam suam & dentes aduersus Deum gladij more vibrauit, dignè per eadem materia materialis gladij pœnas exoluit. Isti planè contigit, quod Dominus in euangelio dicit: quia super decem & octo homines turris Siloë cecidit, & occidit eos. Quem verò mysticè turris illa significat, nisi illum, cui Psalmista decantat: Deduxisti me, quia factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici? Huic enim expositioni ipsum quoque Siloë nomen adgaudet. Siloë siquidè interpretatur Missus. Haud dubium, quin sit ille, qui dicit: Qui me misit, mecum est. Et ibi cæcus à natiuitate lumen accepit ab eo, qui ait: Ego sum lux mundi. De casu istius turris alibi sub figura dicitur lapidis: Omnis, qui ceciderit super illum, confringetur: supra quem verò ceciderit, conteret eum. Super hanc turrim, siue lapidem, cadit homo, atque confringitur, cum per fragilitatem aliquam peccat: sed eius super se ruina cõteritur, cum superbe blasphemat. Turris ergò Siloë super hunc clericum cecidit, & sicut blasphemando meruerat, omninò contriuit.

Et quid mirum, si grauiam nos peccata tormentis addicant, cum subtile Dei iudicium impunita etiam minima non relinquat? Immodè quid nouum, si reproba locutionis sacrilegium damnat, cum ipsa quoque laudis suæ præconia, nisi dignè sint deprompta, contemnat? Adraldi nempe prudentis & religiosi viri, qui Bremetensium præminet monasterio, didici relatione quod scribo, quod etiam inditum literis esse dicebat. Clericus, inquit, Colonienfis Ecclesiæ vadum fluminis transibat, & ecce beatus

beatus Seuerinus eiusdem Ecclesie nuper Episcopus equi eius habenas apprehendit, cumque retinens sistit. Cumque ille in stuporem versus, & grauius admiratus, cur illic tam clarus, & tam celebris famae vir moraretur, inquireret: Da mihi, ait, manum tuam, & quae circa me sunt, non auditu discis, sed tactu. Cumque datam manum fluctibus Episcopus impressisset, tantus eam ardor absorbit, ut vndique carnes eius resolutae diffuissent, & ossa nuda vix haerentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus, Cum nomen, inquit, tuum in tanta benedictione sit apud nos, & fama tua consonis totius Ecclesiae praconijs celebretur, cur te pestilens haec vorago constringit, tantoque (proh dolor) incendio cruciaris? Ad quem sanctus Episcopus: Nihil, ait, aliud in me remansit vltione plectendum, praeter hoc tantum, quia dum in aula Regia constitutus imperialibus me consilij vehementer implicui, canonicae synaxis officia per distincta horarum spatia non perfolui. Manè quippe simul omnia coaceruans, tota die negocijs ingruentibus secura libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam horarum, ardoris huius fero supplicium. Tu verò omnipotentis Dei clementiam humiliter implora, ut manum tuam in salutis praesentiae restituat statum. Quod cum factum fuisset: Vade, inquit, fili obsecra fratres nostros Ecclesiae clericos, & alios spirituales viros, ut pro me preces fundant, indigentibus subsidia conferant, sacrificiorum votis insistant. His enim peractis, ego mox de vinculo poenae huius indubitanter expediatur, & expectantibus me beatorum ciuium choris latus adiungar.

Si Episcopus ille ob horarum lectionem purgatorij poenas per tulerit, ergo constat esse purgatorium.

Quod certe magnam nobis debet inferre formidinem, quia cum sanctum virum vni culpa duntaxat obnoxium, tam intolerabilis Purgatorij poena constringeret (vix) quae mihi, meisque similibus est inferenda sententia, quos tot reatum prolixitas grauat: Distingueda sunt ergo per momenta temporum Ecclesiasticae institutionis officia, & sub magna diuini timoris ac reuerentiae dicenda sunt disciplina, ne dum psallimus, fructum spiritus cum carnis desideriis misceamus. Quid enim prodest hostiam Deo laudis offerre, & per torporis negligentiae foedis eam cogitationibus inquinare? Hanc porro boni malique mixturam locus ille significat Euangelicus, ubi dicitur: Quia docente Domino, aderat quidam, ipso in tempore nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Nam quia Pilatus Os malleatoris interpretatur, quid per hunc, nisi diabolus debemus intelligere, qui paratus est semper homines offensionum ictibus verberare? Vnde & virgam super humeros hominum tenere dicitur per Prophetam. Virgam, inquit, humeri eius superasti, sicut in die Madian. Quid vero sanguis, nisi peccata? Quid sacrificia, nisi rectas, & acceptabiles Deo significant actiones? Pilatus ergo Galilaeorum sanguine cum sacrificijs miscuit, quia malignus spiritus vel orationes nostras praeuicacitate cogitationibus polluit, vel opera bona peccati cuiuslibet attaminatione corrumpit, ut sanguinis sacrificium polluat, dum reatus offensio oblatam Deo recti operis victimam foedat. Vnde scriptum est: Quia cum Abraham Deo sacrificium de pecoribus ac volucris deuotus offerret, descenderunt volucres super cadauera, & abigebat eas Abraham. Quid enim expriment volucres, nisi reprobos spiritus per aera volitantes. Volucres ergo a sacrificio nostro repellimus, cum operum nostrorum victimas a malignis spiritibus, eas foedare tentantibus, prouide custodimus.

Instituta Ecclesiastica ad vniuersum feruata sunt.

Luc. 13.

Eccl. 9.

Gen. 15.

Idem sane, quem praediximus, Adraldus, dum in Burgundiae regno mihi conuictor incederet, in hoc, inquit, loco, per quem nunc transitum habemus, aliquid contigit, quod si dicimus, non videtur otiosum. Frater quidam nostri coenobij (haud dubium quin Cluniacensis) pia mentis, & rectae conuersationis vir, hinc aliquando transibat, & ecce crinitus quidam, quasi ex Hierosolymitana peregrinatione veniens, palmam ferebat in manu. Cumque peregrinus, & monachus inuicem obuij sese altrinsecus pertrassissent, ait ille, Completorium in lecto, nec salus est, nec profectus. Quod frater audiens admiratus expauit, ac repetere post terga respiciens, eum videre non potuit. Mox enim ut verbum protulit, omnino disparuit. Ille vero ad conscientiam mox reuersus, inuenit quia pridiano vespere lassus de via redierat, & fessus in lectulum membra projiciens iacendo canonicas horas compleuerat. Vtrum ille Angelus fuerit, an reuera (sicut videbatur) homo, Dei ducimus relinquendum esse iudicio.

Horae canonicae non sunt in lecto legendae.

In hac etiam eremo fontis Auellani, ubi nunc habito, Prior quidam fuerat, nomine Ioannes, qui lentis quibusdam infirmitatibus macilentus videbatur semper & gra-

SURIUS

g. v. r.
v. r. r.
RVITI
5

Si dæmo-
nes lace-
funt diui-
ni negle-
ctum offi-
cij, quid
obsecro,
Angeli fa-
cient?

& gracilis. Hac itaque sui corporis imbecillitate confusus, sæpe iacens in lecto Com-pletorium decurrebat. Accidit autem, vt dæmoniacus quidam non procul abef-fer, qui multa hominum secreta, & obscenos actus impudens propalaret. Cumq; præfatus Iohannes dæmonem exire præciperet, & quibusdam exorcismi quaestio-nib. flagellaret, Tunc, ait, ille es, qui sub cocto quotidie completorium in suffragis & modo me quasi sanctus eicere, & iuris mei vasculum de meo vis dominio libe-rare: Hoc audito, frater erubuit, quia rei veritatem etiam per mendacij recognouit auctorem.

Alter etiam eremita, qui vocabatur Iohannes de Anso, cum ei, vt egredere-tur, vehementer insisteret, ac diuini nominis adiurium crebrius intentaret: Nunquid oblitus es, ait, hac tibi nocte quid fecerim? Nam (sinon excidit) certus es, quia dum ego me in apri syluestris effigiem verti, tu me quasi venaror insectabaris. Sed qui videbar aper, subito speciem venustæ mulieris assumpsit, atque in osculum tuum ruens, vt semen effunderes, cum gloria triumphauit. Cum itaque reprobos spiritus de fratre delinquente per soporis energiã se glorietur habuisse triumphum, quan-to putamus eum gaudere tripudio super his, qui labuntur in adulectum, vel ince-stum? Vnde sæpe Deus omnipotens terribiliter exhibet etiã in hac vita iudicium, nec tamen miseri homines desinunt iterare peccandum.

Non sunt
confrangui
neq; ducē-
dæ vxores.

Nam Robertus Gallorum Rex, auus istius Philippi, qui in paterni iuris sceptra successit, propinquã sibi copulauit vxorem, ex qua suscepit filium, anserinum per omnia collum & caput habentem. Quos etiam virum & vxorem omnes fere Gal-liarum Episcopi communi simul excommunicauere sententia. Cuius sacerdotalis edicti tantus omnem vndique populum terror inuasit, vt ab eius vniuersi societa-te recederent, nec præter duos sibi seruulos ad necessarij victus obsequium rema-nerent, qui tamen & ipsi omnia vasa, in quibus Rex edebat, vel bibeat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabulum ignibus exhibebant. His tandem Rex co-actus angustijs, ad sanum consilium rediens, diuortit incestum, iniique legale conubinum.

Quam fit
Pontificij
anathema
formidan-
dum.

Sed & Orho Rex Teutonicorum, qui postmodum Imperator creatus est Roma-norum, Adalaidem Italiae reginam, quæ sibi commatrem exiterat, suscepit in con-iugem. Quem filius eius Almisicus, qui Moguntinæ præsidebat pastor Ecclesiæ, cepit constanter arguere, & scelestum, luridumque coniugium publicè cõdemnare. Pater autem vehementer iratus, eum comprehendere præcepit, & carcerali mox cu-stodiae micipauit, quem per annale circiter spatium carcer inclusit, sed à correctio-ne linguam terroris vinculum non ligauit. Cum vero pater eum, quadragesimali decurrente ieiunio, de custodia decreuisset educere, antequam psalterij expleret, quod aureis exarabat apicibus, recusauit exire. Veruntamen cum exiit, zelo sacer-dotalis accensus authoritatis, non quieuit, sed mox in patrem iaculum publicæ ex-communicationis intorsit. O verè dignum regio genere sacerdotem, qui in causa Dei non imperiale fastigium, non paternum recognouit affectum, sed dum paternã, ac regiam authoritatem in solo Deo constituit, hunc hominem eius legibus resi-stentem à se prorsus extraneum deputauit. Dixit autem patri: Tu arbitraris me ad-uersum te insolenter agere, te verò præiudicium sustinere: scito prænosens quia die sancto Pentecostes vterque simul ad stabimus ante Deum, ibique ventilabitur inter nos librata iustitiæ lance litigium. Ibi luce clarius apparebit, quis nostrum a-quitatis lineam teneat, quis Dei legibus contradicat. Factum quæ est, ipso, qui dictus est, sacrosanctæ solennitatis die, vt dum præfatus Augustus imperialibus infulis re-dimitus, multorumque Pontificum choris, siue procerum vallatus agminibus, Mis-sarum solennijs interesset, repentino super eum veniente iudicio, repertus sit mor-tuus. Episcopus autem in Domino iam quieuerat. Sic sic qui de incesto coniugio contempfit inter homines iudicari, ad tribunal æterni Iudicis coactus est pertra-hit & qui subiectum sibi dedignatus est audire Pontificem, terribilem super se non po-tuit euadere Maiestatem.

Non sunt
comatres
duccendæ
vxores.

Parentes
legibus Dei
resistentes
extranei
reputandi
sunt.

Othonis
Regis la-
mibrabilis
interitus.

Hæc ego (venerabilis Pater) & alia quamplurima, non sine magnæ formidinis angore conscribo, ne videlicet vel relatores mei meræ veritatis semitam nõ reue-rint, vel ipse quoque relationum in quolibet immemor obliuione deliquerim. Veruntamen teste conscientia, non hæc mentiendi voto, sed ædificationis affectu, prout melius possum narrata recollere, satago schedulis adnotare. Si quid mihi ta-
men

men in his obliuionis obrepfit, immò quicquid humanæ conditionis infirmitati deliqui, antequàm nexibus huius carnis absoluar, diuina mihi pietas tuis orationibus in memoriam renocet, ac dignè lugere permittat, nè viuenti mihi poenitendū quid manere possit occultum, quod morientis sit oculis ingerendum.

Hugo deniquè Cluniacensis Abbas cum ad suum me monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorum domo, ingrauescente totius corporis tumore languebat. Hic porro, cum Abbatis comperisset adesse praesentiam, laetus effectus diuinam coepit implorare clementiam. Domine, inquit, quæ nullum later occultū, quaeso, si quid reatus in me est, quod non sim hucusq; confessus, tu mihi misericorditer in memoriā reuoca, quatenus Abbati meo, dum praesens est, purè confitear, atque ab eo, qui ius hoc in me praeteris habet, iudicatus absoluar. Hoc dicto, huiusmodi vox auribus eius insonuit: Certè est, certè est aliquid in te, quod cōfessus adhuc non es. Cumq; ille vocem solam audiret, sed à quo procederet non videret, orando subiunxit: Exprime, Domine, manifestè quid hoc sit, vt confessus corrigā quod errauit. Porro vox eadem peccatum quoddam (sicut quaerebat) signanter expressit, qd ille à se commissum illico recognouit, & Abbati festinanter accito facta confessione, purgauit, paucisque post diebus in sancta pace defunctus est.

Hugo Abbas Cluniacensis.

Aduertat hæc Confessionis contempor.

Terribile exemplū cuiusdam hominis desperati ac interficiētis se ipsum.

Verè cuius Deus vult miseretur & quem vult induerat.

Votifragus infirmate corripitur, vt respiscat.

Non talem sortitus est finem clericus ille, de quo mihi idem Hugo Cluniacensis monasterij Rector fida relatione narrauit. Religiosus, inquit, quidam Episcopus in expeditione positus, cum venisset ad ripam cuiusdam fluminis, substitit, ibique lassus recreare spiritum coepit. Cumque illic tranquille quiesceret, audiuit vocem de fluminis alueo procedentem, & hæc verba clariùs exprimentem: Hora venit, homo non venit. His auditis, Episcopus sollicitus redditur, & recogitans hoc sine mysterio esse non posse, aduentum rei solerti custodia praestolatur. Sed dum attentus explorator expectat, dumque hæc & illa recogitat, ecce quidam clericus agillemè properabat, equum que calcaribus atterens, amnem transire quantocys festinabat. Admonuit autem suos Episcopus, vt obuios se venienti festinanter obijcerent, eumque à sui cursus impetu retinerent. Cumque ille perniciousè properans, flumen aggrediretur praecipitanter inuadere, ac sine mora transire, illique contra violenter obisterent, & gradum figere compulissent, ait: Quiescite, quaeso, dimitte me, recedite, quia iussio Regis vrget. Non est res, quæ differri possit in posterum. Mysterium Regis instat, inuitabilis necessitas imperat. Quid plura? Sanctus Episcopus eum violentissime retentum, superuenienti nocte secum habere coegit hospitium. Sed o misera hominis ac lugenda conditio, quæ facilius valet sibi consciscere mala cum defunt, quam vitare cum imminet. Episcopo scilicet cum suis graui sopore depresso, ille vas alicui in hospicio reperit, in quod caput immergens, suus ipse tortor effectus, se feratiter enecauit. Sed sicut iste, licet occulto, districto tamen Dei iudicio, carnis interitum pertulit, ita per eius piam clementiam mortem animæ, simul & corporis alter euasit. Nam quod nunc dicturus sum, & ex relatione iam dicti Cluniacensis Abbatis, & ex ore illius, cui res ipsa contigerat, frequentius audiui. Adolescens quidam erat in finibus Aquitaniae, qui cum coxuis suis iuenculis de animarum suarum coepit salute tractare. Deliberatione praemissa, tandem statuunt ac vnanimi inuicem contederatione proponunt, & mundani cultus pompas abijcere, & ad monasticam conuersationis ordinem commigrare. Sed dum res adhuc suspensa differtur, dum rerum ordo multiplici varietate concutitur, ipse quoque tener adolescentis animus fixus in suo proposito non tenetur. Quid multa? Mutata penitus mente, desponsauit uxorem. Cumque per processum temporis mens eius & memoriam sancti propositi paulatim de se prorsus eraderet, & sub praetextu coniugij, ad explendam carnalis illecebræ voluptatem impatientius ebulliret, diuina super eum vigilante clementia, subito languore percussus est, ac paulò post ad extrema peruenit.

Necessarijs igitur ac propinquis de iam quasi defuncti disputantibus sepultura, dum in medio positus videretur cadauer exanime, vixque tenuis quidam motus in eius pectore palpitaret: ecce duo terribilissimi, ac trucis vultus Aethiopes eum (vt sibi videbatur) tanquam leones rugientes inuadunt, rapaci ferocitate corripunt, de corpore violenter euellunt, mox pedes eius & brachia duris alligant nexibus, sicque velut hœdum in phalangam pendulum alter post alterum baiulare coeperunt. Quos autem dolores & torsiones ipse pertulerit, quot & qualia vderit, vel audierit, per quam plurima eum loca vectauerint, perlongum est non tantum stylo digere.

S. Petrus
Apostolus
ei apparet,
& à demo-
nibus eum
liberat.

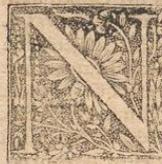
re, sed simplicibus quoque verbis ex ore per ordinem referentis audire. Hoc tantum hic inferre iusticiam, quia dum per obscuram caliginis eum loca portarent, ecce beatus Petrus Apostolus splendidus & coruscans occurrit, eumque deportantium humeris raprum, nexibus, quibus angebatur, absoluit. Illi mox, relicta præda, stridentibus, & ciulantes abscedunt, factumque sibi præiudicium flebiles conque-
runtur. Beatus autem Apostolus adolescentem ad Cluniaci monasterium secum duxit, eique forinsecus posito sese, donec reuerteretur, expectare præcepit. Ego, inquit, meum monasterium ingrediens visito, ac per circuitum cuncta perustrans, quid agatur attendo, deinde ad te, consideratis omnibus, redeo. Sed mox ut iste re-
lictus est solus, ecce crudeliores & acriores iidem reuertuntur Aetiopes, & non iam per manus & pedes, sed per genitalia ipsa corripunt, eumque sic non sine grauissi-
mo illius dolore suspendunt. Nam velut si rostro passer accipitris, vel aquilinis vn-
guibus columba rapiatur implumis, sic à reprobris illis spiritibus miser iste corripit-
tur, trahitur, libratus per verenda suspenditur, & quasi recuperata præda, quæ fuerat
perdita, longius asportatur: cum ecce beatus Petrus radianti nimis ac terribili splen-
dore conspicuus, se tanquam fulmen iniecit, rapinam suam quasi per impetum vi-
olenti spiritus apprehendit, & clauibus, quas manu gestabat, raptos nequissimos
acerime verberavit. Mox illum ad domum propriam usque perduxit, redensque
spiritum corpori, utranque salutem substantiam reformauit. Nam ille protinus con-
ualecens, domui suæ sine cunctatione disposuit, atque ad Cluniacense monasteri-
um properans, sanctæ conuersationis habitum feruida fatis deuotione suscepit. Sic
itaque diuinæ militiæ transfuga, dum paterni verberis disciplina callus eruditur,
de manu cruenti prædonis eripitur, & ovis oberrans ad proprii pastoris ma-
palia reuocatur. Sed iam se reprimens calamus cohibeat stylum, ne regulam breuitatis ex-
cedat epistolare compendium.

Rediit
votum per-
soluit.

Scribite, si placet, distichon istud in refectorio sub pedibus Apostolorum.

Ignis Apostolicum linguarum flamma senatum
Germinat, & varias quasi vox fecunda loquelas,

ALOYSIUS LIPOMANVS EPISCOPVS BER- GOMENSIS SYNCERO LECTORI.

Emireris, optime lector, si ego, cuius propositum est, in hisce To-
mis vitas Sanctorum in lucem edere, in fine huius Octauæ tracta-
tum hunc beati Petri Damiani de seculi contemptu ad mona-
chos præcipue spectantem posui. Cum enim in eo ipso codice,
vnde ex præcedentibus sermonibus nonnullos exceperimus, illum
inueniremus, visum est incongruum, ea, quæ tam prudenter illic
coniuncta fuerant, hic inepte admodum atque indignè separare
velle. Præterea cum in eo nonnulla, eademque præclara virtutum Iacob, David,
Elisei, atque aliorum patrum antiquorum exempla proponantur, licet alicuius
illorum vita integrè non describatur, quia tamen hic, quæ veri monachi debeat esse
vita, perfectè ostenditur, idcirco nos monachalem statum maxima utilitate, quæ
ex hac ipsa lectione hauriri potest, defraudare nolimus. Ipsum igitur libenter le-
gas, & si quidem monastica possessione censeris, quæ in ipso admonentur tractatu,
plenè omnia implere satagito. Si verò non es monachus, ab hac tamè lectione mi-
nimè desistas, multa namque inuenies, quæ tuæ laudabiliter ac secundum De-
um instituendæ vitæ maximè conducibilia videbuntur. Vale,
meque omnipotenti Domino tuis precibus
assiduè commenda.

PETRI

SURIUS

g. bar
K. 10. 10. 10.

RVITI

5

APOLOGETICVM B. PETRI DAMIANI 259
 PETRI DAMIANI HVMILIS
 MONACHI APOLOGETICVM DE
 CONTEMPTV SECVLI.

Cap. I.

DE contemptu seculi huius, fratres charissimi, Albiso videlicet venerabilis eremita, & Petre de mundi rhetore iam Christi philosophe, sapè (vt nòstis), familiari quodam studio disputare soliti, tum de nostra ipsorum imperfectione doluimus, tum etiam de nonnullis huius sacræ militiæ fratribus per abrupta vagantibus conquesti sumus. Ad tantâ quippè facem quotidie semetipso deterior mundus iste deuoluitur, vt non solum cuiuslibet siue secularis, siue Ecclesiasticæ conditionis ordo à statu suo collapsus iaceat, sed etiam ipsa monastica disciplina solutenus (vt irâ dixerim) reclinata, ab assueta illa celsitudinis suæ perfectione languescat. Perijt pudor, honestas euauit, religio cecidit, & velut facta agmine omnium sanctarum virtutum turba procul abscessit. Omnes enim quæ sua sunt quarunt, & contempto caelesti desiderio, terram intractabiliter concupiscunt. Et quia sub ipso mundi sine post ipsum inhiare non desinant, quasi post alta pelagi in litus euecti, terram remigio inaniter pulsant, dum ad huc peruicaces nauigare festinant. Et cum laborandi finis proculdubio quies sit, quibus vltro quiescendi locus offertur, superuacuo laboris studio pœnaliter fatigantur.

Sit hic pius tractatus, tanq̃ speculum quoddam hereticis, in quo plane perspicitur errorum suum.

Philip. 2.

De monachis, qui ad ea, quæ reliquerant, reuertuntur. Cap. II.

Sed esto vt filij huius seculi in fluctuosa secularium procellarum inundatione versentur, & nunc femina, quibus propensius oblectantur, adspargant, vt non quas voluerint postmodum fruges metâr. Quid enim mihi, iuxta Apostolum, de his, qui in mundo sunt, iudicare? Nos autem, qui mundi abrenunciatōres dicimur, qui terreni fluctus naufragium euasisse gloriamur, cur ad illud denuo, velut quodam vortice violenter absorbente, relabimur? Cur ad ea, quæ pro diuino amore contempsimus, retrogradis nitentes gressibus, malè æstuanti desiderio recalemus? Cur non veremur illud in honestæ ambitionis importunitate repetere, quod neque terrena iura, neque diuinæ legis autoritas vetuerat possidere? Porro nos fecimus, vt à nobis iuste possessa, nostra non fierent, & quæ nostri iurarent, in aliorum dominium translata prodirent. Quod ergo consilium fuit, in tam periculosum nosmetipsos certamen adducere, vt contra omnium humanarum, diuinarumque legum decreta, quarum videlicet pace fruebamur, nunc necesse sit dimicare? Nos siquidem minime lacessiti vltro nea temeritate bellum mouimus, & nunc contra sacræ scripturæ sententias configere non timemus.

i. Cor. 6.

Quod minus peccauerunt Ananias & Saphira, quam monachi, qui pecunias habent. CAP. III.

Quis, rogo, Ananiam & Saphiram rebus proprijs abrenunciare coëgit? Sed quia vterque pro sustinenda quasi longa vita retinuit aliquid, repentinae mortis sententiam non euasit. Et quia nequaquam iuxta abrenunciatorum regulam contenti sunt viuere, iuxta præuicatorum animaduersionem coacti sunt immaturo exitu infeliciter expirare. Et quidem illi, vtpotè rudes, & ad fidem denuo venientes, needum fortasse ad plenum Euangelica præcepta didicerant, needum sacri nouæ doctrinæ codices ad publicum in commune processerant: attamen qui in ipso fidei tyrocinio quodammodo simpliciter peccauerunt, districto quidem, sed pio iudicio, sola (vt credimus) sunt corporis morte multati. Nos autem, qui cuncta sacri eloquij volumina nouimus, qui innumerabilium sanctorum patrum vitas, atque præcepta post illud aureum Apostolorum seculum exsistentium, præ oculis assidua discussione versamus, ante tribunal Christi quid excusa-

Ag. 1. Si Ananias & Saphira propter proprietatem fuerint occisi, quid fiet de proprietariis monachis?

SURIUS

q. ber
Vener.

RVIII

5

tionis obtendere, quod tergiversationis argumentum poterimus inuenire? Ecce longe nobilioris quaestus obtentu, quaestus & lucra terrena non modo reliquimus, sed & perpetuam abrenunciationem non homini, sed Deo potius profecti sumus. Si ergo adhuc marsupio nostro nummus includitur, si ad interni spectatoris iniuriam quantumlibet pecunia reseruetur, quid illi in reddenda ratione dicemus? qua nos defensionis arte purgabimus? Huc accedit, quod illi vacillante adhuc fide in nulla videbantur Ecclesiastica posse sustentatione confidere, nimirum dum in ipso Christiana religionis exordio ipsa quoque Ecclesia necdum fuerat per materiale aedificium fabricata. Nos autem, qui vbiq; terrarum tam largissima Ecclesiarum patrimonium cernimus, vt quotidie dum mundus imminuta possessione conuoluitur, Ecclesia copiosissime dilaretur, si tanquam defuturis alimentis lucrum carnale reponimus, dum nobis in posterum prouidendo ditescimus, thesaurum dei nos vacuos esse monstramus. De quo Apostolus. Habemus, inquit, thesaurum istum in vasis fictilibus. Et dum cautionem, quam cum Christo pepigimus, frangimus, violatae fidei potius tormenta metuere, quam praemia possumus de nostra conuersione sperare. In conuentione etenim pacti, quod inter duos fit, sponsionis vox ex vtraque parte procedit, vt nimirum vterlibet, qui condicta seruauerit, modum deliberati fructus accipiat: e contra qui transgressus fuerit, iacturam violatae sponsionis incurrat. In pactione autem illa, qua cum Deo conuenimus, vox nostra haec proculdubio fuit quia Christum sequentes, mundum, & quae sunt mundi, abrenunciare promissimus. Diuina autem vox consequenter ad istam respondit: Amen dico vobis, quia vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et hoc quidem, si propositae sponsionis iura seruauerimus. Alioquin si post terga respicimus, terribile mox oraculum diuinae comminationis audimus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est Regno Dei. Ecce audiuimus, quia perfectis renunciatoribus non qualiacunque munera, sed sedes promittuntur, super quibus videlicet sedebunt iudices facti, qui de suis olim timuerant excessibus iudicari. Nimirum decebat, vt haec dexterae excelsae immutatio fieret, quatenus qui amore perfectionis pro Christo effecti sunt pauperes, iam cum Christo diuites facti, communiter sedcant caelestis curiae senatores, sicut scriptum est. Nobilis in portis vir eius, cum sederit cum senatoribus terrae.

2. Cor. 4.

Matth. 19.

Luc. 9.

Prou. vii.

Quod monachus nequeat Christum simul & pecunias possidere. CAP. IIII.

Monachus a terrenis facultatibus abstinere debet tanquam proprijs.

Psal. 118.
Esa. 19.
Prou. 20.

Coloss. 2.

Matth. 6.

Qui vero ad ea, quae reliquit, terrena qualibet cogendo reuertitur, sicut alienus est a seculo, quo se decreuit exuere, ita etiam regno Dei aptus ultra non est, quod indubitanter acceptum noluit possidere. Fatuus nimirum viator, nec eò reuerti potest, vnde irreuocabiliter prodijt, & quod ire disposuerat: non peruenit. Enimvero cum mundo renunciauimus, proprietatem nostram caelum esse constituimus, & nos illius proprietates consequenter esse facti sumus, vt & ille esset portio nostra, & nos peculiariter haereditas sua. Dicimus enim: Portio mea, Domine: & ille nobis: Opus manuum mearum tu es, haereditas mea Israel. Nam de haereditate terra scriptum est: Haereditas, ad quam in principio festinatur, in nouissimis benedictione carebit. Si ergo portio mea ipse omnipotens Deus esse dignatur, quod, rogo, diuitiarum genus quispiam valebit acquirere, quod super hunc singularem thesaurum merito debeat cumulare? Thesaurus nanque ille huiusmodi est, vt si solus sit, omnes in illo diuitiae valeant veraciter possideri. In pectore nanque Iesu omnes thesauri sapientiae & scientiae absconditi sunt. Si vero alias, atque peregrinas diuitias super hunc, qui potitur, consisti pare voluerit, illico vilis atque ignobilis copiae dedignatur omnino consortium: & indigni contubernalis impatiens, dum retineri putatur, amittitur, atque hoc modo ex frustrati auolat manibus possessoris. Nemo enim potest Deo seruire, & mammona.

Quapropter, o monache, vis in tuo luculo recondere Christum? Excute prius nummum: neque enim in vno receptaculo congrue sociatur. Nam si vtrumque simul in cluseris, alterum sine altero vacuus possessor inuenies. Quanto quippe in egenis mundi lucris copiosior fueris, tanto a veris diuitijs arummosius inanescis. Nummus ergo si est, in aliena protinus iura cedeat, vt vacuum tui pectoris arcam

Christus

Christus inueniat. Magnus nempe hospes in diuersorij tui quarit angusta descen-
dere, atque idcirco solus vult & sine consortibus habitare. Quem enim caeli terrae,
que non valet vastitas capere, quo pacto in exiguo tui domatis angulo niteris illi
peregrinos ad cohabitandum socios adhibere? Cedat, cedat terrena pecunia, vbi
caelestis thesaurus admittitur. Quae enim societas luci ad tenebras? Quae conuentio
Dei ad mammonam iniquitatis? Abijciatur ergo pecunia ærugini, tinea que, & fur-
tis obnoxia. Vacet exedra cordis, quæ caelesti mercimonio possit impleri. Nolite, in-
quit, thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fa-
res effodiunt & furantur.

Quod melius est, habita retinere, quam abiecta repetere. CAP. V.

Periculosior namque est anima pecunia, cum acquiritur, quam cum vltro
supeditans possidetur. In ista siquidem terreno more est iusta possessio, in
illa verò feralis sæpe regnat ambitio. Salubrius ergo fuerat, habita quieto
animo possidere, quam abiecta non sine quadam rancoris anxietate require-
re. Pudeat ergo te, o miles Christi, peritura in hoc seculo facultate ditescere, nè in
futuro cogaris nudus & inops perpetuo mendicare. In talis quippè militiæ arma iu-
rasti, quæ nudos & agiles exepit bellatores, onustos autem, atque in Deo segnes, a
castrorum excubijs donatiui arcet immunes. Abiurat illa militia sarcinis pragra-
uatum, & ante tempus meritò subrogat expeditum. Non licet illic marsupia pen-
dere nummorum, vbi thecæ tantummodò vibrantium cernuntur armorum. In bel-
licosa scilicet acie, inertis pecuniæ non tutò seruitur, vbi constipatis cuneis alidua
dimicatione configitur. Non ille solidorum summam securus enumerat, qui cir-
cumsa hostium multitudine telorum missilia indefinenter expectat. Sæpe nanq;
in talibus dum talentum metalli cuiuslibet trutinatur, improuisa veniens occulti
hostis sagitta, stomacho librantis infigitur: sicque fit, vt qui solus sibimet sine rei fa-
miliaris adminiculo minimè videbatur posse sufficere, iam se & sua repentino casu
lugeat irrecuperabiliter amisisse: & qui pauper cum Christo in libertate dedignatus
est viuere, diues absque illo, sed seruus pecuniæ, compellitur damnabiliter interire.
Audi quid diuitibus vox diuina promittat: Væ vobis, diuites, quia recepistis conso-
lationem vestram. Praterea & hoc, quod Iacobus dicit: Væ vobis, diuites. Diuitiæ
vestræ putrefactæ sunt, vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum, & argentum
vestrum æruginauit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit car-
nes vestras, sicut ignis.

Quod avarus, nummicola veriùs, quam Christicola nuncupetur. CAP. VI.

Auidisti, obsecro, nummicola & monache, quid tibi æstus auaritiæ pariat?
Auidisti ad quem sinem pecunia congesta perducatur? Iustum quippè est, vt
cuius nunc mens amore carnis ardet in cõcupiscentia, illius postmodum
& ipsa caro comburatur in pœna. Nunc fornax mentis inuisibili concu-
piscentiæ ardore succenditur, dignum est, vt tunc quoque caro materialis incendij
flamma inextinguibiliter depascatur. Audi adhuc, nummicola. Quod autem te
nummicolam appello, à qualitate tui operis vocabulum traho, non contumeliæ
in te nomen vsurpo. Nummos enim colis, qui pecuniam diligis. Et cum Dominus
per Prophetam dicat: Vacate, & videte, quoniam ego sum Dominus: vacationis
quidem cultum, quem Deo debueras, nummis exhibes, circa quorum custodiam
vacas. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quocirca sicut qui Christi
colit, iure Christicola dicitur: ita & qui nummis per custodiam seruit, non imme-
ritò nummicola perhibetur. Sed adhuc fortasse proprium cordis sequi arbitrium
iudicor, si etymologiam nominis huius sacræ scripturæ testimonijs non affirmo.
Ipsa nempe Veritas dicit: Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Ac si aperte
dicat: Nemo potest Deum simul & pecunias colere. Quod Apostolus manifestius
declarat, cum ait: Hoc autem scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut im-
mundus, aut avarus (quod est idolorum seruitus) non habet hereditatem in regno
Christi, & Dei. Tot ergo criminibus simpliciter enumeratis, dum solam auaritiæ
idolorum asserit seruitutem, luce clariùs docet, avarum non Dei, sed nummorum,
ac per hoc demoniorum esse cultorem. Sed dum in exponendo nummicolæ nomen
diutius immoror, ab effundenda ipsa nummorum cõgerie manum disputationis,
immo dissipationis auerto. Facta igitur tibi de proprio nomine satisfactione, num-
micola,

Deo in suo
humano
habitu
lo confor-
tes non ad-
mittit.
2. Cor. 6.

Matth. 6.

Militia
Christia-
na, nudos
facultati-
bus expe-
rit bellato-
res.

Luc. 16.

Iac. 5. 1

Nummi-
colarum
in inferno
pœna.

Psal. 45.

Matth. 6.

Matth. 6.

Ephes. 5.

Omnis a-
varus da-
moniorum
est cultor.

SURIUS

q. 100
100
RVIII
5

Matth. 19.

micola, iam quod dicturus eram, vigilanter ausculta. Audi ergo quid de te, tuisque similibus Veritas dicat. Difficile, inquit, qui diuitias habent, intrabunt in regnum caelorum. Et haec quidem sententia de ijs, qui diuitias iuxta morem seculi possident. Ceterum hi, qui, reiectis omnibus, deuotum ad vomitum sunt relapsi, nisi respiciant, regnum caelorum nulla vel cum difficultate possunt fiducia promereri.

Quod etiam parua pecunia animam monachi immaniter ledat. CAP. VII.

Sed ex isto nummicularum numero cerebrosus quisquam fortasse non deerit, qui mihi ad ista respondeat: Diuitiarum me cur mordaciter imperis, quem per exigua summa contentum vix paucos habere obolos cernis? Cumque hoc propriae fragilitati consentio, releuanda tantummodo futurae necessitati prospicio, non asfluere diuitijs quaero. Teste siquidem torius fraternitatis meae conuentu, a filo subregminis vsque ad corrigiam caligae de monasterij mei facultatibus non accipio. Et si proprijs me quibuscunque reculis prorsus euacuo, qualiter viuam? Ecce proprietarius noster, siue melius, ut ante, nummicola, paupertatis patrocinio vitatur, ut ipse diues irreprehensibiliter viuat: & vide quibus argumentorum fucis mortale vitium palliat, ut quodammodo sepulcrum foedis cadaueribus plenum superdacta calcis albore candescat. Age frater, si ex monasterialibus impensis commodum tibi sperare licuisset, nunquid non vestes, quas mox ut praebentur indueres, non autem pecuniae lucra darentur, quae oculis famulatura seruares?

Pecuniae ab extraneis collatae, non debent à monachis considerari.

Cur non eodem compendio vteris in ijs etiam, quae ab extraneis conferuntur? Videlicet ut percepto quolibet munere, mox necessaria redimantur, & virus apud te pecuniae non moretur? Hoc enim modo & indigentiae tuae velocis consolatio prouenit, & lepra pecuniae foedis te maculis non adspersit. Cur autem tibi de exiguitate pecuniae tanquam securus applaudis, qui tibi ita siculum, sicut & ipsum assem prohiberem esse non ambigis? Cui vero tota rei cuiuslibet vniuersitas intercluditur, excusationis aufugium de minutijs non lucratur. Qui totum cessit, pars illi proculdubio non remansit, praesertim cum haec sit mentis humanae natura, ut ita occupetur circa minima, si sit indigens, sicut erga multa, si diues. Suae enim sumptuosa diuitiarum inundatione circumfluas, siue tenuissima te rei familiaris angustia premit, sententia illa mutari non potest: Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Croesus & Amyclas diuersi quidem possessores, sed non diuersas circa haec, quibus fruuntur, exhibent voluntates. Licet enim ille aureos metiatur, iste milium numeret, discreta quidem facultatum quantitate exduntur, sed non in dissimili circa illa, quae cuique virum superant, amore tenentur. Porro si exiguus mus, vel quodcumque reptantium in quamlibet capacissima tunnam casu decedat, nunquid non protinus cum securibus hinc inde concurritur, totum quicquid illud erat effunditur, cunctisque screantibus, vomitum minante stomacho, nauisatur? Si tenuissima veneni stilla pando oleris atheno diffunditur, nonne totum, esculentius licet, edulium prorsus abominabile iudicatur? Si ergo per exigua mala largissima sapientia bona corrumpunt, quo pacto te de lenocinante conscientia iactas, quia minimum sit, quod contra professionis tuae propositum priuata proprietate possideas? Na (iuxta Apostolum) modicum fermentum totam massam corrumpit. Et alibi: Qui modica spernit, paulatim decidit. Neque enim primi parentes nostri ex illo prohibito pomo frequentibus sunt conuiuijs crapulari, cuius vna tantum leguntur in faulta perceptione corrupti. Sed non idcirco momentanea vltionis plexi sunt poena, quia diuitius non perferre transgressores in culpa.

Matth. 6.

egregia comparatione docet per exiguas pecunias animam monachi ledere.

1. Cor. 3. Eccle. 19.

Gen. 3.

Qualiter ad veras possit monachus diuitias peruenire. CAP. VIII.

Sed ergo, frater, quisquis es, sumptus te delectat acquirere, vnde futurę possis occurrere paupertati, veras prouidus diuitias appetere, vere etiam paupertatis inopia pertimesce. Illius namque paupertatis intuitu, facillime paupertas ista continetur. Illarum comparatione diuitiarum omnis terrena substantia copia, tanquam litorea alga, despicitur, quae pedibus conculcatur. Igitur si verè contendis inopiam tardiosissima illius paupertatis euadere, stude in agro cordis tui optimarum frugum sationes insulcare. Teste enim Apostolo: Qui seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Illud summum & vnicum

Priuari regno caelorum est summa paupertas.

Gal. 6.

eum granum in noualibus tuę mentis occulta, quod videlicet cadens in terra mor-
tuum fuit, & malum attulit fructum. Hoc tibi thesaurus, hoc tibi sit omnigena-
rum vbertas frugum. In illo acquirendi finem constituere, in illo omnem vtriusque
vitę fiduciam pone. Dominus enim omnium est, & diues in omnes, qui inuocant
illum.

Enimvero si granum illud competenti cura seruare studueris, videbis apothē-
cas interiores cellarj tui, auri & argenti, omniumque diuitiarum talentis affluere.
Videbis & horrea ea nouo prouentu segetū incomparabiliter redundare. Illum

ergo thesaurum curiosa sollicitudine iugiter excole: circa illum nocturnas, diur-
nasque excubias vigili sedulitate depende. In illo enim vno omnium diues eris, nec
eorum, qui tibi fuerint necessaria, copia poteris indigere. In illo quippe posside-
bis aurum diuinę sapientię, argentum edificatrici eloquentię. In illo diuersa pal-
lię decora & honestę conuersationis, bis tinctum videlicet coccum geminę cha-
ritatis, colobium nitidę castitatis. In illo byssum patientię, flammecum birotinum
diuini feruoris, purpuram regię dignitatis. Quia enim muriceo sanguine tingitur,
vt in purpureum colorem lana vertatur, quisquis folio recti exanimis ita præsudet,
vt omnes suę carnis illecebras, vitiorumque barbariem vtolento imperio mūdifi-
care festinet, hic Rex non immerito dicitur, & spiritalis purpurę decore vestitur.

In illo diuipiticum virentis semper spei, nimirum vocatus in hęreditatem in-
contaminatam, immarcescibilem, conseruatam incalis. In illo habebis annulum fidei
armillas perfecti in actiua vita operis, dextralia etiam speculatiuę contemplatio-
nis. Laua enim eius sub capite tuo, & dextera illius amplexabitur te. Et quid tibi

plura polliceat, quandoquidem in illo omnium virtutum gemmis, curę eorum
perfrueris charissimatum margaritis? Nec tibi deerunt omnium mundorū scilicet,
& immundorum animalium reges, quę sub virga tuę transeant disciplina. Im-
munda siquidem vitiorum armenta sub tuę ditionis imperio domabuntur, mūda
vero interioris tui hominis ventrem suauissimę refectionis dapibus saginabunt.

Quini velleris turma delicatius accurata, dulcis innocentię prębebunt tuis fercu-
lis alimenta. Domestica; altius carnes non cessabunt in te diuini amoris augere
pinguedinem. Vniuersa genera volucrum supramentis tuę mensam sumptuosius
instruet spiritale conuiuium. At verò taurina ceruix superbię suppositum tuę
ditionis emugiet iugum. Equinę luxurię effrenata libertas sub te chamati oris
mandet insatiabiliter ferrum. Omnes beluę vitiorū vniuersa portenta reptilium,
tremefacta pauebunt tuę dominationis imperium. Et hæc quidem omnia in hæc

vita in tuum cedent vltro peculium, si preciosum illum, ac singularem, quem præ-
diximus, caute studueris custodire thesaurum. Cæterum in illa verę beatitudinis
vita, quanta tibi, & quam potiora dabuntur, non est (fateor) nostrarum virium
disputare, non est nostrę facultatis euoluere. Hoc tantum ad compendiosum in-
explicabilis negocij exitum referre sufficiat, quia hoc accepturi sunt, qui mundum
perfecte reliquerunt, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis
allendit, quę præparauit Deus diligentibus se.

Hunc ergo thesaurum, Christum videlicet Deum, & Dominum nostrum, qui
nobis factus est Redemptor, & precium, ipse promissor, & præmium, qui & vita est
hominum, & perennitas Angelorum, hunc, inquam, in exedra tui pectoris diligenti
cura reconde. In illum omnes cuiuscunque necessitatis sollicitudinem projice. In
ipso per assiduę orationis colloquium delectare. In ipso te iugibus sanctarum co-
gitationum epulis refice. Ipse tibi sit cibus, ipse nihilominus indumentum. Si con-
tigerit autem, vt etiam cuiuscunque commodi exterioris indigeas, nihil hæsites, ni-
hil de eius fida promissione diffidas, qua pollicetur dicens: Primum quærite re-

gnum Dei, & hæc omnia adijciuntur vobis. Qui enim sitientibus Israëliticę plebis
agminibus ex illo aridę metallo rupis vberes aquarum riuos iussit effluere, qui

esurientibus cęleste manna per annosa temporum potuit spatia ministrare. qui
innumeram ortygometrarum multitudinem præcipit in murmurantium castra
descendere, vni hominioni suis iugiter obsequijs insistenti non poterit necessa-
ria prouidere? Et qui per quadraginta circiter annorum curricula, infinita illius
turbę vestimenta seruauit illaefacta, sicile sibi est, attritis veteribus, nouas tibi exu-
uias reparare? Nos certę minimę fidei, compellimus Christum esse tenacem.

Nempe pusillanimatorum dissidentia facit pauperem Christum. At plena fides di-

Iohan. 12.

Rom. 10.

Pauperta-
tis Eua-
ngelice fructus
& bona.

1. Pet. 2.

Cant. 2.

2. Cor. 2.

Iesus Chrī-
stus thesaur-
us nostrus.

Math. 6.

Exod. 17. 16.

uitem illam, & largum in exhibendis muneribus experitur. Satage tantum in his te exercere quæ iulit, & nulla prorsus ex his maneat dubietas quæ promisit. Sit securus exactor, ubi ad reddendum promptus est debitor. Sine causa diffiditur, ubi ille promissor est, qui nunquam mentitur. Securus creditor graditur, cum simplex veritas promissione teneretur. Hæc autem de proprietatem habentibus monachis breui perstringere compendio voluimus: nunc autem ad eos, qui equinis vectari, onibus assidue delectantur, disputationis articulum transferamus.

De monachis assidue discurrentibus. CAP. IX.

Nec reor de vestra excidere potuisse memoria, fratres charissimi, quam sepe numero de hac quoque monachorum pernicie concordia inter nos familiaritate doluimus, & inquietis fratribus, ac vagationis vitio pereuntibus, fraternæ charitatis affectu compasii sumus. Sunt tamen nonnulli, qui dum seculi militiam baiularunt, pertæsum erat sub humana feruitutis ingo huc illucque discurrere, adeo ut deliberarent ad monasteriale ocium libertatis & quietis amore transire: nunc autem tanto sunt pestiferæ inquietudinis ardore succensii, ut si quando non prebetur occasio dictans longius progredi, tenebroso carcerali cultu, diæ videantur horrore concludi. Quod proculdubio fieri antiqui hostis non ignoratur astutia. Quos enim adhuc sessor nequissimus equitat, idcirco importunis vagandi calcariibus urget, ut & ipsi ad seculi vanitatem redeuntes pereant, & alios ab arripendo tramite veræ salutis auertant. Sicut enim quamplures seculari habitu committuti, qui nisi ad hunc monasticæ institutionis portum, Christo duce confugiant, aliter se in illis procellofis mundani pelagi fluctibus saluari posse omnino diffidant.

Quid laici de monachis secularibus dicant. CAP. X.

SED cum contemplantur eos, qui nuper quæ mundi sunt, cum magno feruore contempserant, nunc ad secularium negotiorum turbinem inhiantius redigi, & in eiusdem, quam euaserant, cœnosa volubri sece versari, stupor mirantibus oritur, suspirium ab imis visceribus trahitur, & in eorum mentibus desperatio generatur. In semetipsum nanque vnusquisque huiusmodi querulam deponit, dicens: Væ, væ, ubi ego propria salutis spem posui? Cur cum capitis mei periculo ad ordinem illum transire decreui? Paulominus breui puncto corpus simul & animam perdi. Penem in ignem apertis oculis propria voluntate conieci. Quis enim illo feruentior aliquando monasterium petijt? Quis (ut videbatur) animosiori constantia ad Christi militiam properauit? Nunc autem omnium quæ promisit oblitus, in terrenis se negocijs iugiter versat, seculum tractat, seculum spirat, & quem mihi mortificationis habitus dissimilem reddidit, mecum mundo non dissimiliter viuunt. Plane (ut perspicuum est) mutare corpus exteriori re speciem potuit, sed mens in eo quo fuerat statu male fixa permansit. Quid mihi conuersionis eius in centores accusare? In rebus siquidem bellicis solum modo commilitonem perdi, sed in reliquis terrenis actibus socium non amisi. Mecum certe forenses lites agitat, mecum in tribunalibus iudicium perorare non cessat, mecum importunis atria principum penetrat, mecum simul eorum auribus consilia terrena profunditatis instillat. Sed qua temeritate socium nuncupare præsumo, quem iam non consuetudinaliter socium, sed in cunctis, tanquam pedisequa, vix præambulum sequor? Sanè tantam à populo gloriam de sua conuersione lucratur, ut superuenienti omnes assurgant, quicquid attulerit velut prophetiæ oraculum credant, & deuotionis illi obsequium reuerenter exhibeant. Sic videlicet, quantum ad carnem, nequaquam infructuosa illius creditur fuisse conuersio, quia qui seculari vestem non cum mente deposuit, seculari pompam callidus permutator plenius acquisiuit.

Has itaque, atque huiusmodi murmurationes dum detractores effundunt, quantis sit occasio pereundi in seculo peruagatio monachorum, quis enumerare sufficiat? Facilius enim in seculari habitu etiam perire deliberant, quam perditorum exempla sequendo, vtrunq; simul (ut aiunt) seculum perdere. Et reuera non est mirandum, si videtur hoc scandalum nascitur, quod & Deo, & sacre authoritati probatur esse contrarium. Ait enim Apostolus: Nemo militans Deo implicat se negocijs secularibus, ut ei placeat, cui se probauit. Et ipse Dominus admonet discipulos suos, dicens: Cauete, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius seculi.

Qua sit in monacho periculosa inquietudo & instabilitas.

Monachorum peruagatio in seculo periculi occasio, multarum administrat.

2. Tim. 1.

Luc. 21.

SURIUS

q. bar
Monachorum
RVIII
5

Quòd discursio monachi & virtutes expellat, & vitiorum multitudinem introducat. CAP. XI.

EX hac nanq; venenata radice tori vitiorum propaggines oriuntur, vt in quocunq; vigere cognoscitur, omni monastica perfectionis fructu velut arbor arida denudetur. Et quemadmodum grossi ficulneæ ventis expositi flare nequeunt, sic in illo diuersis mundi tentationibus hinc inde perfiantibus bonorum operum fructus permanere non possunt. Hoc nanque vitium tanta violentia est, vt postquam sibi in pectore monachi semel imperium vindicauerit, mox ex maxima parte, si virtutum chorus abscedat, nonnulla vitiorum portenta velut ergastulum proprii iuris irrumpant. Nam vt pauca referantur è multis, monachus in itinere positus tenere ieiunium nequit, quia hospitalis ei humanitas non permittit. Non sapienter pfallit, quia obambulantis comitatus eum loquacitas impedit. Nocturnis non insilit excubijs, quia secretum deest singularitatis. Flecendis genibus non infudat, quia sanctæ deuotionis studio labor interioris non concordat. Nequaquam silentij censura constringitur, quia frequenter emergentibus causis, inuitus etiam per multiloquia diffrenatur. Quid dicam, quia lectioni, vel orationi minime vacat, quem extra semetipsum egredi, et terrena quæq; attractare imminens potius necessitas dicat. Charitas in eo minuitur, quia mens, quæ tot actionum secularium ventos recipit, ab amoris interni seruore tepescit. Suum quoque castitas mentis dispendiũ patitur, quia nonnunquam mens concupiscentiæ relo cõfigitur per carnis speciem, quam exterius contemplatur. Robur etiam patientiæ frangitur, quia quodlibet inceptanti dum sæpè contra votum repentini casus emergentes obuiant, qui suum accelerabat explicare negocium, non equanimiter portat, & talia tunc per impatientiam verba profundit, quæ cum ad ocium reuertitur, vltimicibus lachrymis grauius punit. Sobrietatis regula non seruatur, quia dum lauitioribus cibis conuiuij apparatus instruitur, dum hospitalitatis officij sedulitas exhibetur, quia in humanum putat inuitantiũ precibus non condescendere, delectat etiam, ventri sub charitatis specie molliter indulgere. In quo nimirum articulo in mente serui Dei sæpè dubietas oritur, ne videlicet vnde sobrietati consulitur, inde quoque hypocrisis (quod abominabile est vitium) seruiatur. Itaque apud quosdam sobrietatis modus omnino contemnitur, vt hypocrisis quoque nota procul abesse videatur. Sed hoc modo in eo quòd discretio agi creditur, discretio non tenetur. Ille enim scit rectè discernere, qui virtutem nouit à vitio separare. Qui autè cum zizanijs simul etiã triticũ eradicit, hic proculdubio vim discretionis ignorat. Quisquis ergo solo supernæ remunerationis intuitu, sobrietatis limitem non excedit, & hypocrisim sub humilitatis suæ pedibus calcatur, & custodire sobrietatis præmium incunctanter expectat.

Vt autem adhuc quoque de monacho discurrenda dicamus, lachrymarum compunctionem, quibus peccata desleat, non habet: quia mens arida, quæ per astum terrena conuersationis incedit, dum perfundi rore sancti Spiritus non meretur, arefcit, & terrenarum cogitationum cæno plena, quia aquam capitis interioris gratia largiente non concipit, nullas extra se lachrymas fundit. Aliquando fortasè circumfusis auditoribus prædicat, sed repente vana gloria surripit, & quasi ex insidijs prodiens eum, qui alijs medebatur, occidit. Si autem hoc præcauens sub silentij censura constringit, nihil eorum posse perficere, quorum causa venerat, erubescit. Si morosæ grauitatis, vt dignum est, speciem seruat, valde pertimescit, ne & hic hypocrisis notam simulator incurrat. Si autem à suæ mortificationis rigore quantumlibet se in leuitatem resoluit, hic etiam multo minus securus est, ne videlicet suo exemplo alios destruat. Si quando inter dissidentes sequestra pacis vult reformare concordiam, si districte veritatem exequitur, reconciliationis inter eos vnitas non conflatur. Quod si vti mendacijs acquiescit, peccati laqueos non euadit. Cum vult peccantes arguere, culpam non minimam deputat, tot proximorum suorum aduersum se odia concitare. Videre autem, & conticescere, quid aliud arbitrat, nisi prauè agentibus consentire? Et hæc quidem de illis, qui quantolibet calent superni calor igniculo, Caterum frigidi quique, qui spreis diuinæ militiæ castris, ad mundanæ vertiginis molam sinistro postliminio reuoluuntur, quanta iudicabiliter agant, quam inconsideratè viuunt, referant qui volunt. Nobis consultius videtur, eos pia compassione deslere, quam excran-

Vitioris
monachi
mala & in
cõmoda.

Hypocrisis
abomina-
bile vitium.

hypocrisis
abomina-
bile vitium

apostatarũ
gesta desis-
da potius
sunt, quã
conferribẽ-
da.

crandæ conuersationis gesta conscribere, ne quibus solas compatiendi lachrymas debemus impendere, hos videamur cenforijs literis obrectare.

* for. inte-
riora

Quæ mala infelix anima monachi patiat, cum ad inferiora reuertitur. CAP. XII.

OC autem absolute dicimus, quod tantis insidiarum tēdiculis hoc tēpore mundus iste dēfatus est, vt quisquis huius sacri ordinis desiderat innocenter viuere, ab illius processu cautissime se expediat abstineret: cuius videlicet iter si sæpè terit, procuratos insidiarū laqueos non euadit, & tanquā arbor munientis se corticis defensione nudata, nec virtutis fructus afferre, nec vitiorum quasi teredonū scaturientium cariē poterit euolare. Cum vero ad propriæ habitationis claustra reuertitur, cominus illum quasi quædam conglobata turba omnium, quæ viderat, & audierat, comitatur, vt tumultuantium negociorum strepitum, quem illic tolerabat in corpore, multo ingruentius, multoq; importunius hic patiat in mente. Præcipue si orationi vacare enixius coeperit, ecce phantasmata cogitationum, ecce imagines, quas viderat, rerum, i. ta vt in quolibet angulo constitutus, videatur sibi ludis theatralibus interesse, vel inter agitates forense litigium, residere. Et quidem homo renititur, & quasi cōuolans muscas abigere à suæ mentis ore conatur. At illæ mox vt abscedunt, protinus redeunt, ilico vt repelluntur, assistunt, vt quasi fugitium suum persequentes capere, & propriæ seruitutis moliantur in exercitia reuocare. Tunc infelix anima discit, quanti sibi constiterit, quod se per latitudinem seculi inaniter relaxauit. Tæbescit enim sicca, obscura, lapidea: in modum nanque lapidis obdurata, nec in lachrymarum fluentia prorumpere, nec lumen potest tenebris vndique circumfusa videre. Psalmorum quidem mysterijs intendere nititur, sed tanquam lippientibus oculis intolerabili lumine reuerberatur. Anhelat virtute qua potest, ad summa cōtendere, sed quodam suo pondere prægrauata, in imis cogitur humiliata lacere.

Thren. 3.

Cui propheticum illud non inconuenienter aptatur: In tenebris collocauit me quasi mortuos sempiternos: circumædificauit aduersum me, vt non egrediar, aggrauauit compedem meum: sed & cum clamauro, & rogauero, excludet orationem meam. Mœret, anxiatur, anhelat, & quia nec ipsam hæc eius miseriam sibi flētus vocem cum propheta daretur effundere, qua dicitur: Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquam, quia longè factus est à me consolator, conuertens animam meam. Sed infelix illa anima, cum & se flebilem videat, & tamen flere non possit, quam procul sit à salute, quasi in quendam locum deuoluta miseriam, longius conspicit. Nimirum cum flere via tantummodo sit vt peccator, valeat ad indulgentiam peruenire, ergo cum illa reatum suum plangere nequeat, videtur sibi, quod necdum etiam in viam pedem posuerit, qua pertingere ad indulgentiam possit. Huic simile est, quod ex imperfectorum persona per Prophetam dicitur: Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Qui enim legem Dei, quæ proculdubio iustificatio eius est, omni tempore nodum desiderat, sed iam desiderare concupiscit, iam quidem vtrunque eminus suspicit, sed nequaquam perfectionis alta conscendit.

Psal. 118.

Fit ergo menti miseræ tam tenebrosa confusio, vt quocumque se verterit, se versam in seculo videat, cum seculo sine se esse indubitanter agnoscat. Cum illo itaque est, quod cum ipsa non est, quia scilicet mundum, quem corporali digressione deseruit, secum per phantasticas imaginationes in mente depingit. Enimvero illa in humana mente calamitas, & peccatum est, & peccati poena. Iustum quippe est, vt quod quisque volens admisit, patiat inuitus. Nimirum vt qui noluit se intra secreta sui ordinis cohibere, cum poterat, nequaquam seculo carere possit etiam cum reliquit. Mens itaque humana tantæ ægestatis atque penuriæ necessitate contracta, dolet, gemit, atque ab imis visceribus suspiriū trahit, quia videlicet recessus sui munditiam vagitatis vitio perdidit, & se rursus in volutabro seculi velut susluta lenta peruoluit. Tunc se leuitatis atque inconstantia mordaciter arguit, se vagam atque fallacem vehementer accusat: & Dei iudicium rectum esse, & æquitatis iura tenere veraciter probat, dicens cum Propheta: Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Bonum est prætolari cum silentio salutare Domini.

2. Pet. 2.

Quod quisque
que volens
admisit, in
se patitur
inuitus.

SURIUS

q. ber
Nomen
RVIII
5

mini. Bonum est virò, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solus, & tacebit, quia leuauit se super se. Quæ enim, si secreta diligeret, super semetipsam gauderet cuncta, moeret nunc, quia ad publicum exiens, se sub se videt iacere prostratam.

Quod is, qui foras egreditur, cum excommunicatis communicare cogatur.

CAP. XIII.

EST etiam aliud, quod, etsi cætera impedimenta decissent, solum sufficere poterat, vt monachos à mundi vagatione compefceret. Quis enim hoc tempore quorumlibet secularium possit inuenire conuentum, vbi non sit huiusmodi, qui pro sui reatùs piaculo excommunicationis debeat subire iudicium: iam dudum enim omnia vitia per mundum vigent, atque eo diffusius quotidiè propulsando dilatant, quò viciniùs, mudi terminus appropinquat. Quapropter impossibile est monacho, qui ad publicum egreditur, vt non siue cum excommunicatis, siue cum excommunicandis (quod penè tantundem est) communicare cogatur. Cum homicidis enim, cum periuris, cum incestuosis, cum incensforibus aduicium cum adulteris loquitur, quibus, etiam si aduersùs exhorret, plerunque tamen osculo iungitur, simul etiam communi ferculo, prout necessitas imminet, conuiuitur: cum ecòtrario Apostolus clamat: Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut immundus, aut ebriosus, aut rapax, cum huiusmodi nec cibù sumere. Et certè formidolosum est, nimis que contrarium cum his, qui à Deo diuisi sunt, habere còfortium, præsertim monachis qui Deo ita sunt peculiari quadam, atq; (vt ita dicam) domesticæ familiaritate coniuncti, vt abiurato seculo, solis sint diuinis obsequijs irrevocabiliter deputati. Sicut enim ab ipso reproborum capite, ita quoque à membris illius, nisi causa conuersionis exegerit, studendù est declinare. Vna siquidem hæc abominatio repulsa debetur, quibus illic vnus ignis, attestante veritate, paratur, dñ ad sinistram positus dicitur: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Quos ergo ad aliam cernimus patriam tendere, non debemus eis in via noxiæ societatis glutino foederari, ne quos inordinatus amor affociat, simul etiam poena extremæ vltionis inuoluat.

Quod sicut ab excommunicatis, ita etiam ab excommunicandis oportet declinare. CAP. XIII.

ENIMUERO vt enucleatius pateat, quantum bonos malorum societas lædat, hac possumus perspicua ratione colligere, quia videlicet eorum alij sunt sacerdotali sententia nuper excommunicati, alij tantummodo sanctorum patrum iudicio communione priuandi. Sed de his, qui nuper excommunicati sunt, nulli dubium, quin omnis, qui eorù participio vtitur, similè damnationis sententiam fortiat. De his autem, qui pro cõmissis criminibus canonica quidè sunt auctoritate damnandi, necdum tamè viuus sacerdotum vocibus ab Ecclesiastica videtur vnitate præcisi: à nõnullis ambigitur, vtrum eorù tuto societas admittatur. Sed si reþensiori subtilitate perpendimus, nullã penè inter eos esse distantiam inuenimus. Siue enim à modernis, siue ab antiquis patribus quis iure damnetur, idem est, nec temporum diuersitas soluit, quem eadem perpetrati piaculi causa constringit: & ætatum varietas iudiciali calculo non præiudicat, vbi vna limatè equitatis regula sententiã dicat. Sed quod approbare volumus, melius ostendimus, si ipsa excommunicantium patrù, & antiquorù scilicet, & nouorum verba ponamus. Sacri siquidè Canones dicunt. Qui hoc, vel id fecerit, excommunicetur. Moderni quoq; Pontifices in iaculanda excommunicationis sententia, eadè ferè verba depromunt, dicentes: Ille qui hæc fecerit, excommunicetur. Quorum igitur sunt eadem verba, eadè nihilominus est intelligenda sententia, & cum præsentium sanctorum Pontificum omne iudiciù ab antiquorù patrum definitionibus pendeat, nullũ isti damnare præsumunt, nisi quos iam ab illis damnatos esse nouerint. Non ergo quemlibet isti nouiter damnant, sed iam prolata maiorum sententiam sequendo confirmant.

Concludendum est igitur, quia sicut ab his cauendum est quos moderna synodorum Concilia ab Ecclesiastica societate repellunt, ita & ab illis nihilominus declinandum, quos antiqui partes eliminandos esse decernunt. Hæc itaque causa non minima est, quæ monachum à seculi discursionibus retrahat, & in sui recessus angulo stabilem reddat, quia valde miserum est, à proprijs quidem excessibus

Thren. 3.

In fine mudi, vitia se diffusus dilatabat.

1. Cor. 5.

Math. 25.

Malorum societas & bonos lædat.

Nulla inter excommunicatos, & excommunicandos distantia.

Miserum est alieni recessibus

rūs maculis inquinari, & sup-
plicia finire.

2. Par. 19.

2. Thef. 3.

2. Iohan. 1.

bus reprimi, sed alieni reatūs maculis inquinari: cum alijs non delinquere, & alie-
ni delicti supplicia sustinere. Malorum autem cum incautē amicitijs iungimur,
culpīs ligamur. Vnde Iosaphat cum tot de antea vita praconijs attollitur, de
Achab regis amicitijs penē periturus increpatur. Cui à Domino per Prophetam di-
citur: Impio praebes auxilium, & his qui oderunt Dominum, amicitia iungetis,
& idcirco iram Domini merebaris: sed bona opera inuenta sunt in te, eo quod ab-
stuleris lucos de terra Iuda. Ab illo enim, qui summē rectus est, eo ipso iam dis-
crepat, quo peruersorum amicitijs vita nostra concordat. Quem enim vox illa
Apostolica non terreat, quā nobis contestans, & à prauorum contubernio reuo-
cans clamat: Denuncio, inquit, vobis in nomine Domini Iesu, vt subtrahatis vos
ab omni fratre ambulante inordinate, & non secundum traditionem, quam tradi-
dimus vobis. Si ergo ab his omnibus nosmetipsos debemus caute subtrahere, quos
non secundum traditionem Apostolicam cernimus ambulare, quanti in illo secu-
lari supersunt ordine, cum quibus absque periculo valeamus contubernium fami-
liaritatē habere? Porrò autem qui Apostolica traditione contempta, aliam do-
ctrinam siue dogmatizando, siue viuendo superinducere nititur, orthodoxi & reli-
giosi viri perfrui confortio non meretur, Apostolo quoquē Iohanne attestante,
qui ait: Si quis veniat ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in
domo, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Aue, comunicat operibus eius mali-
gnis. Quibus nimirum Apostolicę veritatis instructi sententis, euidentissime com-
probamus, quia qui cum sceleratis hominibus carnaliter amicitias iungunt, alieni
reatūs participes fiunt, & cum illis simul extremę vltionis coguntur subire iudici-
um, cum quibus tamen in hac vita simul non admisere peccatum.

De monachis, qui preciosis vestibus delectantur. CAP. XV.

HOC etiam vitium, quod videlicet iam persecuti sumus, discurrentem
monachum familiariter obsidet, quia profectò nunquam sic ad purū
valet à se lepram virosę procacitatis excutere, quin sibi necessarium vi-
deatur, quantumlibet apud se illam occasione itineris retinere. Hinc
etiā preciosarum amor vestiu nascitur, nē videlicet in publicū prodies,
de ipiciabilis esse videatur. Veruntamen, dum exterioris indumenti phalera queri-
tur, cuncta interioris hominis compositio dissipatur. Hęc autem insania falsa, ne-
scio quo pacto ita peruersę mentis oculos cęcat, vt nec quę apud homines ho-
nestas sit videat, nec vnde apud Deum quis clarus videri possit attendat. Et reue-
ra insania est, & falsa est. Insanum quippē est, oculi arbitri iudicium superbi-
do contemnere, & humani fauoris auram molliori veste captare. Falsum vero
est, quia vnde oculos superni spectatoris offendit, inde etiam nihilominus apud
humanę existimationis iudicium cadit: & ex qua re hominibus videri clarior ap-
petit, ex ea se quodam modò dentibus publicę obtrestationis exponit: cum quę ni-
tor indumenti ad intuendum se oculos prouocat, linguas etiam ad carpendum
hunc, qui induitur, derogationum spiculis armat. Qui enim monachum molli-
bus indutum videat, & non protinus illum diuino vacuum spiritu, terrenis potius,
quàm cęlestibus inhiare decernat? Quę enim sit mens ex veste colligitur, & iuxta
exteriorem cultum quę sit interioris species iudicatur. Quod nimirum cum Euan-
gelica autoritate concordat, cum dicatur: A fructibus eorum cognoscetis eos:
quāquam isti non veniant ad nos in vestimentis ouium, quandoquidem vesti-
mentum ouium vestis est humilitatis, & innocentię, non arrogantię, vel rapinę.
Illa autem vestis rapinę esse non immeritò nuncupatur, quę duarum, vel etiam
trium vestium summa coëmitur. Rapinę nanque scelus admittit, qui vana glorię
deditus, in sui corporis indumentum solus insumit, vnde & fratrem suum secum
contegere communiter potuit. Rapinam proculdubio perpetrat, qui vani hono-
ris ardore succensus, duarum impensas vestium in vna prodigit, & proximum su-
um, quem sicut semetipsum amare debuerat, in sua nuditate relinquit.

Preciosis
vestiri ve-
stibus, insa-
nia falsa
est.

Matth. 7.

Item vera
rapina.

Matth. 7.

Matth. 11.

Sed hoc distat inter istos encanatos videlicet monachos, & illos hypocritas,
quos Euangelium notat, quia illi (teste Veritate) veniunt ad nos in vestimentis o-
uium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: isti autem intus vento vanę glorię
crepantibus ilibus intumescunt, foris autem in veste rapinę (sicut probatum est) ac-
per hoc in veste luporum arrogantium incedunt. Itaque cum Dominus de Iohan-
ne dicat Iudæis: Quid exitis videre? Hominem molliibus vestitum? Ecce qui
molliibus

SURIUS

q. bar.
Homer.
RVIII
5

mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt: profecto monachus, qui nitorem preciosa vestis affectat, non superni Regis, sed mundi huius militiam baiulat: & licet videatur specietenus Deo suae quasi obedientiae munus offerre, aperte tamen conuincitur, humanum captando fauorem, vanae gloriae veraciter deseruire. Porro autem si sub obtentu obedientiae licet mollibus indui, cui potuit haec remissio liberiori dispensatione concedi, quam beato Iohanni, qui praecipuae obsequiae donatus officio, venerat corda patrum in filios noua praedicatione conuertere, & perfectam plebem Christo Domino praeparare? Nunquid & ipse Dominus prouidere sibi calceamenta non potuit, cum gentilis perfidia sola inter se vestimenta diuiserit? Nam si ei minimè calceamenta defuissent, de illis etiam sacrae historiae ferres non tacuisset.

Quod sicut preciosa vestis ad iram, ita humilis Deum ad indulgentiam prouocat. CAP. XVI.

REx Niniue purpura indutus propriae ciuitatis excidium meruit, 100. Ion. 3. pertus sacco, diuini furoris motum contriti cordis humilitate placauit. Ezechias quoque cultu regio decoratus, terribiles regis Assyriorum 4. Reg. 19. minas tremefactus audiuit, sed mox ut ipse cilicio regitur, cicilioque contectos ad Prophetam mittere nuncios non erubuit, propinqua diuinae victoria, & optatae prosperitatis oraculum reportarunt. Quae nimirum promissio (Ibidem. scripura teste) celerem peruenit ad exitum. Nam ecce Angelus Domini centum octoginta quinque millia Assyriorum vna nocte percussit, deinde ipsum Sennacherib regem vterque filius parricidaliter quidem, sed digno gladio trucidauit. Vides igitur, apud Dominum quantum vestis fluxa distet ab aspera? Perpendis, quia quem iratum experiri delicata meruerat, vilis & abiecta vestis ludicem placat? & quem plectibilem illa reddiderat, venia dignum ista commendat? Cuius autem momenti apud Deum vestium sit ornatus, egregius ille Prophetarum Esaias euidenter ostendit, qui nimirum ad diuinae iussionis imperium vestimenta deposuit, & per trium annorum spatium nudus & discalceatus incessit. Erubescat igitur humana superbia, confundatur mens misera vanae gloriae peste correpta, dum ille videlicet organum Dei, templum Spiritus sancti, diuinae iustitiae propalator, non dubitauit publice nudus incidere. Et infelix homo, qui ne vllum quidem meruit Dominicae familiaritatis indicium, superstitiosum lacinosis vestibus affectat ornatum: & dum male colorate vestis fucos induitur, lubricus adspici, a semetipso sperni, speculatoris oculos non veretur auerti, ita sane dum indumentum illud sub diuina aestimatione despicitur, is etiam, qui induitur, consequenter abominabilis iudicatur. Sed esto videlicet ut Esaias nudus incesserit, nunquid tunc cum vestitus ire confue-
Lege vitam eius. l. 6. l. 17. praesent. i. tomo.
rat, indui mollioribus indulgebat? Interrogemus ergo ipsam propheticae narrationis historiam, & audiamus quid sibi vox diuina praecipiat. Locutus est, inquit, Dominus in manu Esaias filij Amos, dicens: Vade, & solue sacco de lumbis tuis, & calceamenta tolle de pedibus tuis. Esa. 23. Qui enim non aliud quoddam vestimenti genus, sed sacco de lumbis auferre praecipitur, profecto quanti sibi vestium litura constiterit, liquidò declaratur. O quanta tunc erant Regum, & Principum terrae triclinia deaurata? Quot pictis circumfusa tholis purpurata cubilia? Quanta praediutum ornamenta gemmis micantibus insignita? Quot laquearia cedrinis accypressinis instructa sigillis? Et tamen omnibus spretis, despicabiliterque contemptis, hunc sacco deformatate contectum dignatus est omnipotens Deus templum sibi rationale construere, & per eum, quasi per organum, secreti sui mysteria mortalibus reuelare. Discat ergo, discat encarnatus monachus, quam male negocietur, quia vnde clarus apparere humanis oculis appetit, hinc proculdubio in superni Iudicis aestimatione fordescit: vnde impensius ab hominibus honoratur, inde magis à Deo despicitur: cum quae in admirationem sui intuentium oculos prouocat, ab obtutibus se diuinae gratiae contenebratus occultat.

De his, qui vilitate vestium vulgarem mercantur applausum. CAP. XVII.

SED quoniam loquendi de vanitate vestium se occasio praebuit, sicut de his, qui mollibus delectantur pauca perstrinximus, ita etiam de his, qui eodem quidem laborant morbo, sed diuersa feruntur infania, breuiter disseramus. Sunt nanque nonnulli, qui vilium deformitate vestium fauorabilem vulgi z mercantur

SURIUS

q. d. d. d.
R VIII
5

Hyppocri-
tae viliori-
bus vestib.
vtatur, vt
ab homini-
bus sancti
reputetur.

mercantur applausum, & hac iucundius delectatione pascuntur, si dum pro accu-
rata deformitatis industria videntur abiecti, per effertentium populorum ora vo-
lunt gloriosi. Gaudent de se inquirentium discussiones fieri: gaudent se, velut mi-
randum aliquid, digito demonstrari, qui nimirum de sua deformitate compositi,
de obscuritate conspicui, de humilitate videri machinantur excessi. Versuta siqui-
dem diabolice calliditatis astutia ad hoc deprimuntur, vt sublimes appareant, ad
hoc deturpantur, vt in oculis intuentium spectabiles enitescant. Porro autem istis
cum superioribus diuersa quidem summa est, quam expendunt, sed vna sunt mer-
ces, quas concorditer emunt. Vana gloria nempe, quasi quaedam negociandi mate-
ria in medio posita est, ad quam videlicet diuersi mercatores accedunt. Alij vilia
indumenta tanquam precium de marsupio proferunt, alij redhibere preciosa con-
tendunt. Sed dum quique pro suis partibus satagunt, qui viles vestes afferunt, reli-
quis emptoribus continuo preferuntur. Qui enim delicatis vestibus vtitur (sicut
superius dictum est) saepe vnde captare auram fauoris existimat, inde latius obre-
tatorum morsibus patet. Qui vero vilis indumenti extremitate contentus est, de
monachis loquor) cuiuscunque intentionis studio, scilicet siue praeue, siue recte id
exteriori habitu deformior quisque conspicitur, eo maiori saepe dignus reuerentia
iudicatur.

De vera humilitate Dauid. CAP. XVIII.

2. Reg. 6.
1. Para. 15.

Quae vera
humilitas
& quae fi-
cta.

Ibidem.

Veruntamen quisquis ille est, qui de proprij habitus vilitate supernae re-
tributionis praemium sperat, necessesse est vt omnem laudis humanae fa-
uorem sub pedibus suae mentis, velut cenosum lutum calcare non
desinat: qualemque se spectantium obtutibus praebet, talem se intra
conscientia suae secreta dijudicat. Vnde Dauid, cum eum Michol filia Saul obiur-
garet dicens: Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel discooperiens se ante ancillas
seruorum suorum, & nudatus est, quasi si nuderetur vnus de scurris: vt ostenderet,
quia eadem humilitas vigeat in mente, quam praetendebat in corpore, non itatus
efferebuit, non elationis verba respondit, sed humiliter dixit: Viuit Dominus, quia
ludam, & vilior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis. In qui-
bus verbis verae humilitatis forma proponitur, dum non minus interior, quam ex-
terior humilitas demonstratur. Nonnulli enim quo se deformius in exteriori com-
positione deijciunt, eo de se intrinsecus maiora decernunt. Qui profecto aliud op-
tant se in superficie videri, aliud latenter intelligi, & vnde se humiliter in publico
deprimunt, inde in occulto elatius intumescunt. Dauid autem, vt extrinsecus se
humilem praebet, dicit: Ludam, & vilior fiam plusquam factus sum. Vt vero hu-
militatem mentis ostendat, adiungit: Et ero humilis in oculis meis. Ac si patenter
dicat: Et exterius humiliabor, vt alijs exemplum salutis exhibear, & intus humilis
ero, vt in eiusdem salutiferae humilitatis radice & ipse persistam. Qui ergo ita sim-
pliciter graditur, vt qualem se in deformatione sui habitus praebet, talem se in opi-
nionem videntium esse desideret, hic profecto Christi imperium veraciter portat, &
crucem post eum mundo mortuus baiulat, tantoque in diuinis obrutibus clarior
redditur, quanto apud humanos oculos despicabilior iudicatur: & fructuoso com-
mercio is, quem veltis exterior foedat, gratia interiore coruscet.

*Quod mollia indumenta minus perfecti fastidiant, perfectiores aliquan-
do indifferenter admittant. CAP. XIX.*

Hester 14.
Humilitas
Hester.

Nonnulli etiam sunt, qui rectae intentionis studio, vilibus indumentis du-
tius assueti, si contingat aliquando, vt quantumlibet potioribus conte-
gantur, liberae humilitatis supercilio dedignante fastidiunt: & sicut alij
foedis, ita isti preciosis indui vestibus erubescunt: delicatos sane habitus
renuunt, despicabilium asperitate fruuntur: Fiunt illis omnia corporis ornamen-
ta dedecori, deformitas honestati. Horum quidem Hester speciem tenuerat, cum
dicebat: Tu scis, Domine, necessitatem meam, quod abominer signum superbiae, &
gloriae meae, quod est super caput meum in diebus ostentationis meae, & detester
illud quasi pannum menstruatum, & non portem in diebus silentij mei. Hi quidem
sancti desiderij ardore feruescunt, adhuc tamen aduersus passionum suarum ren-
tamen.

tamenta conflagunt. Alij autem ad tantæ mortificationis celsitudinem peruen-
runt, quod iam ad vtrunque velut insensibiles facti, sicut vilibus indui consuetudi-
naliter experunt, ita etiam ubi res exigit, preciosa quæque, vel nitida nullatenus per-
horrescunt, vtraque scilicet vno contemplantes ad spectu, quos nimirum mollia
non resoluunt, & aspera non affligunt. Istorum verò forma ludith fuerat, quæ vi-
delicet cilicij catenæ vsa, cum necessitas petijt, diuersis se ad corporis venustatem
infulis adornauit, sacra testante scriptura, quæ ait: Abstulit à se ludith cilicium, &
& exiit se vestimentis iucunditatis suæ, induitque sandalia pedibus suis, assumpsit et-
iam dextrariola, & lilia, & in aures, & annulos, & omnibus ornamentis suis orna-
uit se. Cum his igitur ornamentis sancta foemina & veræ circa se humilitatis custo-
diam tenuit, & eum, quo locupletata fuerat, Spiritum non amisit.

Item Tu-
dith.

Judith. 10.

Vagatio multis fuit occasio pereundi. CAP. XX.

Sed dum ego monachum preciosis indutum exuere gestio, vagantem, quem
arripueram, de manu propriæ disputationis amitto, & iam procul elongan-
tem vix adspicio, dum solas mihi in manibus vestes remansisse perpendo.
Abiectis itaque vestibus, ipsum perniciousiter insequamur, & comprahenden-
tes (si fieri possit) sistere laboremus. Notit ergo monachus vitio vagationis ad-
dictus, quia nisi à seculo pedem retrahat, & ad seruiendum Deo in loco remotio-
nis se persueranter accingat, nec perfectionis culmen attingere, nec ordinis sui po-
terit munia custodire. Dina quippè iacob filia, quandiu se intra tabernacula pater-
na cohibuit, illibata virginittatis iura seruauit: postquam verò ad videndas muli-
eres regionis illius egressa, publicum petijt, hostem protinus virginittatis pertulit,
& alienæ libidini turpiter prostituta seruiuit. Vxor Leuitæ de latere montis Ephra-
im, donèc in penetralibus posita curis se domesticis occupauit, coniugalis thalami
pudicitiam custodiuit: ducta autem relictæ cognationis affectu, patriam, parentes,
que reuisit: dehinc rediens, multis corruptoribus furiosæ libidinis præda succubu-
it: & dum in carne periclitantis pudicitia naufragium pertulit, ignominioso vex-
ata ludibrio etiam spiritum exhalauit. Thamor soror Absalon, dum in fraternis
laribus simpliciter habitat, intemerata virginittatis genium seruat: cum verò Am-
mon filio Dauid fraternæ dependit visitationis officium, præcepta virginittatis plo-
rat incurrisse dispendium: & tandem experta quod tutius esset manere, quam pro-
gredi, (licet serò) secretum ocium noxiæ prætulit vagitati.

Casus Di-
nae vi om-
nib. mona-
chis sit ex-
emplo.
Gen. 34.

Judic. 19.

2. Reg. 13.

Et tu igitur si vis animam tuam in suæ virginittatis integritate persistere, si abo-
minandum ducis foedis & violentis corruptoribus subiacere, secretum appete,
recessum singularitatis inquire, aures & oculos à negociorum secularium vanita-
te firmiter obstrue, carnalium hominum colloquia destructioni magis, quam æ-
dificationi profutura contemne. Nam iuxta Salomonem, qui tangit piecem, inqui-
nabitur ab ea. Intra conscientia ergò tuæ te cubiculum collige. Cunctis domus
tuæ foribus, cunctis videlicet sensibus, censoria disciplina repagula, nè quis ingre-
diatur, appone. Fons enim, qui vndequaquè, nè effundatur, occluditur, vndis
ad alta profuentibus eleuatur. Econtrà, qui per plures riuos hinc inde deducitur,
mox vt super eum æstus feruentior incubuerit, exsiccat. Denique si deambulan-
ti Dauid in solario domus regis, clausæ fores obsisterent, in lauantis se Bersabea
concupiscentiam nullatenus exarsisset. Sed quia oculum sub custodia disciplina
non tenuit, ipse quoquè post eum in immane hiantis ruinae barathrum totus in
præceps ruit. Lubricatis enim gressibus, totius sui corporis expertus est lapsum, dū
folius frenum relaxauit obrutus. Cui videlicet illud Hieremiæ aptissime congru-
it. Deprædatus est, inquit, oculus meus animam meam. Si ergò tam sublimis cæli
columna propter solam oculorum vagationem grauissime corruit, quid de
nobis infirmis, & paruulis sentiendum, qui per seculum discurren-
tes nos extra nosmetipsos prorsus educimus: & visum, at-
que auditum, omnesq; sensus nostros haurien-
dis mundi vanitatibus occu-
pamus?

Eccle. 13.

2. Reg. 11.

Thren. 3.

Gen. 25.

Væ autem distantia sit inter monachos, qui secreti remotionem diligunt, & eos, qui se per exteriora diffundunt, in duobus Isaac filijs lucclariùs edocemur. Scriptum nanque est: Quia factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricola, Iacob autem simplex habitabat in tabernaculis. Sed iste prudenter simplex fratris primogenita, & benedictionem patris, prouectus sui cautus executor accepit: ille fatuitate gnarus, quia in gladio viueret, & fratri suo velut Domino seruiturus esset, audiuit. Attamen iste, nisi in tabernaculis refedisset, proculdubio primitiæ benedictionis immunis existeret: ille nisi peruagus se in exteriora proieceret, primatus sui priuilegio non careret. Istæ domesticæ quietis ocium tenuit, & diuina largiente gratia, in aliena iura subsistit: ille venandi labore confectus & hoc, quod sibi iure competebat, amisit. Vt autem supersedeant scutum excusationis opponere, qui seculum perlustrando iactant se obedientiæ legibus deseruire, non ignorent, quia & Esau venatum prodiens, paternis iussionibus paruuit, & tamen nec patri cibos offerre, nec optatæ benedictionis meruit primitias obtinere. Quisquis enim rem, quæ ad vitium pertinet, consuetudine ductus, propriæ voluntatis instinctu libenter exequitur, peccat etiam si alienis imperijs specietenus obtemperare videatur. Nam cum dicitur, quia Isaac amabat Esau, eò quòd de venationibus illius vesceretur, constat nimirum, quòd Esau, vt patri cibos studio venationis acquireret, non magis paternæ iussioni per obedientiam paruuit, quàm inditæ consuetudini quodammodo tributa persoluit. Qui ergò discurrendo per seculum propriæ libidini satisfaciit, & tamen obedire se maiorum iussionibus asserit, nouerit, Dominum non tam coloratis verbostatibus credere, quàm de occultis hominum iuxta conscientiam iudicare.

Gen. 27.
Nota.Vagatio,
multis monachis ruina exiti.

Notandum autem, quòd nonnulli, quandiu in ipsa vagatione sunt positi, non grauius corruunt, reuertentes autem quasi quodam negociorum secularium temerò ebrii, in immane præcipitium deuoluuntur. Actionum quippe secularium fumo suffusi oculos redeunt, atque idcirco proprijs liminibus redditi, vbi pedem operis ponere debeant, non attendunt. Quòd profectò idem Esau patenter insinuat, qui cum de agro rediens se conqueritur lassum, damnosum valde pepigit cum fratre commercium: dumque in se immoderatam famis rabiem scuire pensensit, magnum primogenitorum decus villi parue lenticula coctione detrahit. Sic nimirum, sic quasi exterioribus deditus, semetipsum deseruit, & sua postmodum corpore, non corde in interiora reuocatus amisit. Contingit etiam vagationis vitio laborantibus, vt pulueratis interioribus oculis, sicut non præcauent, nè in reatùs foueam corruant, ita etiam postmodum quòd ceciderint non aduertant: ita quòd dum admissa quæque considerare subtiliter negligunt, quicquid illud est quòd deliquerant, confuso mentis examine paruipendunt, culicem profectò non liquantes, camelum tamen glutientes. Cuius quoque excitatus Esau non immunis extitisse cognoscitur, sicut sacra historia testante perhibetur. Vbi postquam dicitur: Quia iurauit Esau, & vendidit primogenita: deinde subnectitur: Et sic accepto pane, & lentis edulio, comedit, & bibit, & abiit, paruipendens quòd primogenita vendidisset.

Ibidem.

In duobus his fratribus patet, quid inter vagos monachos, & stabiles differat. CAP. XXII.

Gen. 27.

IN his igitur duobus fratribus manifestè deprehenditur, quanta inter rehdentes, & vagabundos monachos haberi distantia sentiat. Ille enim nisi se instabilem, & sui prodigum per exteriora diffunderet, nequaquam benedictionis paternæ mysterium vnà cum primogenitis amisisset: iste nisi intra domestici se laris septa comprimeret, infra præscriptum subsecutionis suæ limitem iunior humiliter desedisset. Ille gnarus, & solers à suæ prerogatiuæ iure dilabatur: iste quietus, & simplex, subactis fratribus, singulari priuilegio principatur. Alter saltus & lustra peragrando defessus à primatus sui dignitate deijcitur, alter in conclauis amceno fructus ocio, ad capeffendam super pulos,

SURIUS

q. bar
Momen
RVIII
5

pulos, tribusque monarchiam diuinitus sublimatur. Desinat ergo monachus, quisquis est, cum Esau ex remotiois suæ claustris frequenter erumpere: desinat cum eo sub obedientiæ specie causis se secularibus implicare, nè quandoque se cum ipso iugeat benedictionis extorem, quem noxiæ vagationis sortitur authorem. Cum Iacob igitur se domesticum præbeat, cum Iacob in tabernaculis simpliciter viuat, quatenus Deum, qui verè Pater est electorum, boni operis vesci dapibus cupientem, nõ syluestrium ferarum, sed domestici gregis apparatione reficiat, quando non de externæ sanctitatis superficie, sed suauè sibi de conscientia suæ virtutibus edulium parat. Neque enim Deus hostiarum pelles in sacrificio sibi mandat offerri, sed interiora potius viscerum cum ipsis quoque medullis præcipit exhiberi. Vnde & in ostendendo ipso sacrificio ritu Moyses præcipit, dicens: Subtracta pelle, hostiæ artus frustra concidant. Cui mandato etiam mysticus intellectus inesse deprehenditur, si subtilius indagetur. Pellèm nanque hostiæ subtrahimus, cum à mentis nostræ oculis superficiem virtutis amouemus: Cuius ætus in frustra concidimus, cum distinguentes, subtiliter eius intima, membratimque cogitamus, vt quæ foris sincera videntur & solida, intus non habeantur latebrose vanitatis vitio cauèriosa. David autem pro magno munere medullata se Deo sacrificia oblatum esse pollicetur, dicens: Holocauista medullata offeram tibi cum incenso arietum. Quisquis autem se per negotiorum secularium exercitia delectabiliter fundit, holocausti sui medullas cum visceribus subtrahit, & solam victima pellem, quæ offerri prohibetur, Deo adolere contendit. Qui verò suauè Deo sacrificium offerre desiderat, recessus perat, interiora secleretur, animam suam integram, illibatamque in propria virginitate custodiat, nec discurrendo per lupanaria seculi, immundis corruptionibus, prostibuli more subternat. Vt ergo interni sponsi conspectui placeat, non oculos suos sibi cum Iezabele depingat, id est, non se fucis pompæ secularis obducatur, sed cum Iudith myrro optimo sua membra perungat, omnes videlicet mentis suæ sensus immortalis vnguine castitatis obliniat, nè in mortem per incontinentiam corruens in foetore luxuriæ computrescat.

Cur Deus non pellē, sed interiora sibi viscerum iussit offerri. Leuit. i.

Psal. 66.

4. Reg. 9. Iudith. 10.

In conclaui igitur sanctæ Ecclesiæ anima se pudica concludat, sicque in æterni Regis thalamo iugiter requiescat. Non carnalium propinquorum, non complacitum quorumlibet requirat affectus, sed solius veri sponsi delectetur amplexibus. Neque enim sine causa scriptum est: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, quoniam concupiuit Rex speciem tuam. In huius igitur sponsi cubiculo anima sancta ab omni secularis strepitus turbine secura dormiat: super hoc suæ virginitatis authore casti amoris facibus inardescat, cætans nimirum, & dicens: Introduxit me Rex in cellaria sua, exultabimus, & letabimur in te. Et iterum, Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Si verò cuiuslibet occasionis articulus accidat, vt egrediendi necessitas imminere videatur, non mox ad vagandum se leuiter proruat, non colloquio consanguinitatis aggliscat, non ad seculi vanitatem fixus munitudo animus concalescat, sed morosè & grauius intra se deliberet, dicens: Expolito aui me tunica mea, quomodo induat illam? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?

Psal. 44.

Cant. i.

Cant. 5.

Quod diuina dispositio sicut bonis spirituale oecium tribuit, sic et prauos diffundi in exteriora permittit.

CAP. XXIII.

S igitur singularis ille Sponsus hoc desiderium animæ sanctæ inesse perspexerit, quia proculdubio Princeps est pacis, liberam sibi spiritualis oecij requiem tribuit, & omnes emergentium causarum fluctus placida circa illam tranquillitate componit. Hinc est enim, quod in Canticis canticorum dicit: Adiuro vos, filia Hierusalem, nè susciteris, neque cuius gylare faciatis dilectam, donec ipsa velit. Quod contra menti reproba, negociisque secularibus inhiant, sub Babylonis, specie per Prophetam dicitur: Descende, sede in puluere, virgo filia Babylonis, sede in terra: non est solium filia Chaldæorum. Hoc enim loco humana mens, virgo, non incorrupta (vt arbitror) dicitur, sed infœcunda. Et quia Babylon confusio interpretatur, rectè infœcunda mens Babylonis

Christus Princeps pacis.

Cant. 5.

Esa. 47.

bylonis filia vocatur, quæ in eo quod nequaquam bona opera germinat, dum nullo ordine rectæ vitæ componitur, quasi confusione matre generatur. Sin autem, virgo, non infœcunda dicitur, sed incorrupta, postquam statum salutis perdidit, ad confusionis suæ cumulum appellatur quod fuit. Cui apte per increpationem dicitur diuina voce: Descende. In alto quippe humanus animus stat, quando supernis retributionibus inhiat. Sed ab hoc statim descendit, cum turpiter victus, sese deficiens enim in puluere residet, quia cælestia deserens, terrenis cogitationibus adspectus in infimis vilescit. Vbi adhuc ingeminando subiungitur: Sede in puluere. Descendens enim in puluere residet, quia cælestia deserens, terrenis cogitationibus adspectus in infimis vilescit. Vbi adhuc ingeminando subiungitur: Sede in terra. Actiua pertè exprobrans, dicat: Quia cælesti conuersatione noluit te regere, sub temetipso prostratus in terrenis actibus humiliare. Vnde & necessario protinus additur: Non est solum filia Chaldaeorum. Chaldaei namque feroces interpretantur. Valde enim feroces sunt, qui voluntates proprias sequentes, nec suis imperate motibus sciunt. Ferocia sunt terrena desideria, quæ non solum contra præcepta Conditoris, sed sæpè etiam contra percussionum verbera, duram atque insensibilem mentem reddunt. Sed filia ferocium solum non habet, quia mens, quæ ad amorem mundi ex prauis desiderijs nascitur, atque eisdem desiderijs obduratur, in eo quod se terrenis concupiscentijs subijcit, sedem iudicij mittit, nullique apud se folio præsidet, quia examine discretionis caret. Quasi a iudicij sui sessione repellitur, quia per exterioris desiderij concupiscentiam vagatur. Liqueat enim, quod mens, quæ intus consilij sedem perdidit, foras se per desideria innumerabiliter spargit. Et quia agere intellecta dissimulat, cæcatur etiam, vt nesciat quid agat, & sæpè iusto Dei iudicio in sua voluntate relinquitur, & sub ea, quæ anxie appetit, laboriosa mundi ministeria relaxatur. Vnde & aptè illic subditur: Quia vitra non vocaberis mollis, & tenera: tolle molam, & mole farinam. Constat nimirum, quod teneræ suæ filiae parentes parcent, nec duris, atque feruilibus hanc operibus affligunt. Omnipotens ergo Deus quasi teneram filiam vocat, quando dilectam vniuersi cuiusque animam à laboriosis huius mundi feruitijs reuocat, nè dum exterioribus actibus afficitur, ab internis desiderijs induretur. Sed Chaldaeorum filia mollis & tenera non vocatur, quia mens prauis desiderijs dedita, in eo, quem anxie appetit, huius seculi labore relinquitur, vt foris mundo velut ancilla seruiat, quæ intus Deum vt filia nequaquam amat. Vnde & molam tollere, ac farinam molere iubetur. Mola in gyro ducitur, & farina profertur. Vnaquæque autem mundi huius actio mola est, quæ dum multas curas congerit, humanas mentes quasi per gyrum vertitat, que ex se quasi farinam proiecit, quia seducto cordi semper immundissimas cogitationes gignit. Nonnunquam verò qui quietus alicuius esse meriti credebat, positus in qualibet actione denudatur. Vnde illic protinus subinfertur: Denudatur turpitudinem tuam, discooperi humerum, reucla crura, transi flumina. In administratione quippe operis, turpitudine denudatur, dum vilis mens, abiecta que in actionis ostentatione cognoscitur, quæ quieta prius magna putabatur. Humerum mens discooperit, quando opus suum quod ignorabat, ostendit. Crura reuelat, quia quibus desideriorum passionibus lucris mundi inhiat, manifestat. Flumina etiam transit, quia actionis huius seculi, quæ quotidie ad terminum defluunt, indefinenter appetit: dum que alia relinquit, alia sequitur, quasi semper de flumine ad flumen tendit.

Deus reprobat animam secularibus implicatibus perimitur, etiam vero a laboribus conferuat liberam.

Cur mundi actiones comparantur mola.

Hæc autem diximus, vt vbi mens a folio sanctæ intentionis excussa, & vagationis vitio dedita, iaceat, monstraremus, quia si ad ea, quæ superna sunt, inhiare cessauerit, sub semetipsam etiam indefinenter ruit. In alto autem figuratur, si amorem temporalium deserens, ad spem incommutabilis eternitatis ligatur. Nec nos his verbis illud adstruimus, vt monachus periuicaci proposito in sua iugiter remotione permaneat, nec aliquando progredi, vbi violenta poposcerit necessitas, acquiescat: sed hoc potius suademus, quatenus id tanto parcius, tantoque rariius agat, quanto scit, quia vagando per seculum, nec spiritualiter viuere, nec ad perfectionis culmen valeat, etiam si diligenter inuigilet, peruenire.

SURIUS

q. bar
Nomen

RVIII

5

De eremitis, qui in vagatione sunt positi. CAP. XXIII.

Sed inter omnia hominum a suo proposito deuiantium genera, illud non modo diocriter displicet, quod etiam in ipsis sanctissimis eremitis quidam videntur admixti, quos idem pestifera vagationis morbus exagitat, & (si dicere liceat) quasi vertumnus, quoddam scilicet demoniorum genus, vexat: Vertumni si quidem apud antiquos dicebantur demones, quorum instinctu homines in vertigine positi reddebantur instabiles. Quibus nimirum illi non immerito videntur obnoxij, qui solo quadragesimali tempore in cellulis commorantes, toto penè annu circulo huc illucq; discurrunt, & sic vitam suam inaniter spaciando consumunt. Qui nimirum dum modo summoretus remotiora sectantes, modo in publicum crebrius prodeuntes, in vtrinq; vitam se, contemplatiuam scilicet & actiuam, gloriantur extedere, in neutra plenum salutis fructum probantur afferre: cumq; sibi applaudant cum Iacob duarum coniugum speciali quadam copula foederari, deprehenditur illis propria opinionis sententia in contrarium verti, quibus nimirum contra consuetudinem & Rachel lippa, & Lia redditur infœcunda; altera siquidem hebetatione visus obtunditur, altera sterilitatis animaduersione feritur: quia videlicet huiusmodi homines per publicum discurrunt vt puta sinistrae opinioni apud populum habitati, nequaquam possunt spirituales Deo filios gignere, & velut ebrii de seculo redentes, in tima nequeunt penetrare. Quisquis enim desiderat ad illud inaccessible lumen acie mentis attingere, necessarium sibi est interiores oculos per diurna vagationis spatia ab omni mundanae actionis labe purgare, ne dum ad summa speculanda oculos eleuat, terrena conuersationis puluis obsistat, & magis tenebras, quas reliquerat videat, quam lumen, ad quod nititur, apprehendat.

Vertumni si demones qui dicantur.

Vagi & instabiles monachi, non valent spirituales Deo filios gignere.

Quod cellam consuetudo dulcem, vagatio reddat horribilem.

CAP. XXV.

Hic accedit, quod ijs, qui vitam suam sub hac inconstantia mutationis alternant, eo fit vita remota austerior, quo inolita vagandi consuetudine ab ea retrahuntur ita vt eremitica distinctio grauissima difficultati, cella ipsa illis sit horrori. Consuetudo enim facit delectabilem, vagatio videri facit horribilem. Vagantibus cellula carcer est, permanentibus suae cubiculum. Silentium perseverantem monachum vigilem reddit, extrinsecus venientem sopor deprimit. Assuetum ieiunij corpus sobrietas roborat, affluentium epularum fluxus enervat. Vigilia moderata aciem humanam mentis exauget, geminatio repetiti soporis obtundit. Confabulatio crebra in mœre monachi eferriem parit, secreta remotio animam in assuetæ continentiae rigore custodit, Secularium negotiorum relatio animam passionibus desiderij facit obnoxiam, facti eloquij assidua meditatio mundo reddit extinctam. Paupertas monachi securitas est mentis, securitas mater est paupertatis. E contra rerum abundantia aculeos parit solitudinis, sollicitudo radix est anxietatis. Pedes illoti, manus neglectae, inculta carinae quasi quaedam anchora est monachi in cella iugiter permanenti. E diuerso accurata delicati corporis compositio, fomes est & occasio in publicum prodeundi.

Quae boni monachi faciunt, & e contra quae malum.

Quisquis ergo vult, vt sibi eremitica vita dulcescat, profecto necesse est, vt in ea constanti animo iugiter perseverare contendat: nec alternis vicibus, si suauitatem Domini vult portare quietus. Vita namque eremitica continuata quidem, est refrigerium; intermissa quoddam videtur esse tormentum. Remotione quodammodo continua illuminatur anima, vitia dereguntur, & quicquid hominem de se metipso latuerat, aperitur. Cum aqua de viuario, remotis quae opponebantur, egeritur, pisces in sicum remanentes humanum patiuntur ad spectum. Et a nobis cum terrenae actionis fluctus elabatur, quicquid in profundo procellarum emergentium subnatante consueuerat, denudatur. Venator quoque, oppilatis anfractibus, depressis circumsepit saltuum lustra fructibus, vnumque pro multis aditum feris fugacibus extare relinquit, atque illic se vibrata stringendo venabula in insidijs ponit: sicque compendium sibi laboriosa vexationis attribuit, dum perniciose ferarum vestigia, quae persequi per insinista nequiquerat, in egressionis solo vestibulo negotioso ocio quietius expectat. Et nos cum vitijs ad prauis operis libertatem

ratem redire nitentibus, terrenæ actionis meatus ocludimus, quasi vno in loco illis insidias ponimus, quia cū solis cogitationibus iugiter dimicamus. Sicq; vitorū nostrorum bestialis feritas facillè capitur, dum solum cogitationis humanæ periculum singulariter custoditur. Auceps etiam cunctos vndique gurgites ramalium desistatibus operit, atque ad vnum hauriendæ dulcis aquæ locum confluere volucres præscripta necessitate compellit: dumq; solus ille ad bibendum locus exponitur, circumposita muscipularum argumenta felicitis, aucupij prouentione ditantur. Vt ergo diuersis animi passionib; facillè possimus laqueos captiōnis iniicere, obrutis ne gociorū secularium riuulis, aduersus solos cogitationum impetus studeamus vtiliter decertare, vt dum vitia nostra ab actione deterrita, solis cogitationum fluctuationibus aduolant, facillè in sanctæ prudentiæ laqueos cadant.

Quod sæpè monachus falsa carnalium promissione decipitur.

CAP. XXVI.

NOtandum autem, quia sæpè seruus Dei per huiusmodi membra decipitur, dum ad dirimendas dissidentium lites, vel ad aliqua peragenda Ecclesiastica scilicet vsibus profutura, importuniùs inuitatur. Imminens namque periculum, multorumque commune discrimen, nisi progrediarur, exag- gerant. Quod si accesserit, cuncta ad suæ voluntatis arbitrium, atque ad felices exitus prouentura, multipliciter asseuerant. Antiquus enim hostis videns militem Christi in procinctu sancti certaminis positum non aliter posse à sui propositi seruoere pefcere, machinatur vberioris cuiusdam fructus superficie fallaciter adumbrare, vt dum lucrū maius attenditur. bonū, quod præfenti est ad tempus quasi dispensatio. ne postponatur. Sed qui mendacis mundi consuetudinem frequenter expertus est, prudenter nouit vana suggerentium commenta respuere, & se ab infructuosi laboris exercitio custodire. Apud quosdam namque absentis monachi autoritas grauis est: si autem præfens affuerit, nullius iudicatur esse momenti. Sæpè enim cuiuspiam venerabilis viri literis reuerentiæ honor impenditur, qui personæ, si adit in deuotius exhibetur. Apud seculares nempe religiosos quique veluti pictura est. Pictura namque si procul assistat, inhianter. & cum auiditate prospicitur: si iuxta sit, contemptibilis iudicatur. Et spiritalis quisque carnalibus absens quidem timore, præfens autem videtur esse despectui. Quod & Apostolus sibi in contigisse testatur, cum ait: Epistolæ graues sunt, & fortes. præfentia autem corporis infirma; & sermo contemptibilis. Quos enim epistolariū fortitudine, & grauitate terruerat, his corporali præfentia despicabilis apparebat. Quid autem mirū, si iustis quibuslibet viris ista cōtingant, cum & de ipso electorum capite, Redemptore videlicet nostro non dissimile quid Euangelica series asserat? Herodes, inquit, viso Iesu, gauisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quòd audiret multa de illo. Sed videamus hoc tam magnū, tam diuturnum desiderium, quod in absentē Dominum falsitas Herodiāna tenuerat, in quem tandem exitum, oblata videndi facultate, concluderit. Quod nimirum declaratur, cum paulo inferius subditur: Spreuit autem eum Herodes cum exercitu suo, & illi iustitiam vestis alba, & remisit ad Pilatum. Ecce quem vulpis illa malitiosa desiderauerat, spreuit: quem videre cupiebat, illi iustitiam: & quia Viram non pio viuendi amore quæsiuit, mittens eum ad Pilatum, in impietatis suæ morte remansit.

Vt monachus se à mundi implicatione custodiat.

CAP. XXVII.

Quisquis ergo in procinctu cælestis militiae positus ad supernæ patriæ munici- pium properat, studeat malè blandientis mundi promissa respuere, abhorreat se sub qualibet specie actionum secularium laqueis irretire. Habet deputatum sibi propriæ seruitutis officium. Sufficere sibi credat, si indicat sibi obedientiæ præscriptum munus possit implere. Illud ad memoriam reuocet, quod scriptum est: Caue nē in multis sintactus tui: Secularibus relin- quatur, secularia iura componere. Satis sit seruis Dei perituro huic mundo se mortuos exhibere. Sicut enim absurdum est, bonis mala præferre, ita etiam fa- tuum, optimum bono inferius iudicare. Maria, quia optimam partem elegit, sus- ficere sibi credidit, nec se ad bona Marthæ, frequens videlicet ministerium, reclinauit. Moyses quia ab humana conuersatione remotus, bis quadragenario die-

SURIUS

q. ber
Momen
RVIII
5

quibus ten-
rationū fal-
lacijs, Chri-
sti militem
diabolus, p-
stemere co-
necur.

1. Cor. 10.

Luc. 21.

Ibidem.

Ecclesi. 11.

Luc. 10.

rum numero ieiunavit, bis etiam legem Domini digito scriptam suscipere meruit: Aaron autem, qui ad eustodiam populi derelictus est cognoscitur idola fabricatus. Sic nimirum, sic plerumque contingit, ut qui propria non contentus, aliena progreditur salutis consilium, sui potius cogatur periculum sustinere: cum que alij, velut inter procellosa naufragia palpitanti, manum porrigit, ipsum quoque precipitem vorax fludus inuoluit. Tutius ergo est sub huius vite nocturna caligine, nos in litore positos naufragantibus lumē ingerere, quam ad eos compassionis gratia cum propria vite periculo pronatare: quatenus ipsi per nos dato recti cursus indicio, sinum tuti portus attingant, non autem nos ad eos transfretantes vorago spumosi maris absorbeat. In vertice montis Raphidim Moyses orabat, & Duce Iosue, Israël in conualle pugnabat. Sed si Moyses in adiutorium populi sui ad campestria descendisset, Amalech proculdubio Israëlitarum cædētium terga percuteret. Si ille manus ad corripienda arma deponeret, facta suorum strage, facilem victoriam aduersarijs triumphantibus præbuisset. Quod nimirum patenter agnoscitur, si ipsa sacra historia scriptis subtiliter attendatur, ubi dicitur: Quia cum leuaret Moyses manus, vincebat Israël: sin autē paululū demississet, superabat Amalech. Orantis ergo manus, manus præstantium roborabat: & quia ista imbelles ad cælum patebant, idcirco illa dimicantes victoriæ, cæsis hostibus, obtinebant. Illarum quidem fuerit pugna, sed istarū non ambigitur fuisse victoria: quia ut illis daretur vincere, ista meruerunt diuinitus impetrare. At cōtra, Balaam filius Beor, qui ad prælium cum Madianitis egreditur, cum his, quos iuuare decreuerat, gladio trucidatur. Et iure, qui proprio non est contentus officio, discrimini redditur obnoxius alieno. Infelix meruit inter bellantium cunctos hostilibus gladijs confossus occumbere, qui in pace positus per prophetiæ oraculum potuisset ipsius belli exitum nunciare.

Exod. 17.

Quædamo.

dum moysi

oratio Isra

elitæ victo

riam, ita fo

litariorum

merita pec

catoribus

impetrant

veniam.

Num. 13.

De libertate, & discretionē Elisei. CAP. XXVIII.

Nequaquam sic Eliseus, qui nimirum Ioram Regem Israël aduersus Moab properantem, non ad bella secutus est, sed tantum sufficere credidit, quod ei successum belli ad futuram, concisis hostibus, prædixit victoriam. Sed cur dicimus, quod nequaquam ad bellum regia castra secutus sit, cum & Naaman de remotis Syriæ finibus veniente, & ostio domus suæ cum equis & curribus humiliter assistente, non limen egredi dignum duxit, non ianuam ut ingrederetur aperuit, sed per nuncium potius quæ essent facienda mandauit? Et certe Naaman isti multiplex mundanarum suppetebat copia dotum, pro quibus honorandus esse videretur. Sicut enim sacra testatur historia, princeps erat militiæ, vir quoque magnus apud dominum suum, & honoratus. Per illum enim dedit Dominus salutem Syriæ. Erat insuper, sicut scriptum est, vir fortis, & diues. In ipsa enim expeditione positus, substantiæ facultate non erat omnino vacuus. Tulerat enim secum (sicut legitur) decem talenta argenti, & sex mille aureos, decem nihilominus mutatoria vestimentorum: quæ etsi cuiusmodi essent, Scriptura non dicat granibus tamen auri argenti que connumerata ponderibus preciosa fuisse quis ambigat? Quorū verò sunt hodiè, qui monastica institutionis professio, ne censentur, quibus si tam potens, tamque famosus vir pro foribus dignaretur assistere, mox etiam festinantes reuerenter occurrerent, ut ingrederetur humiliter obsecrarent, & non tam quæ vtiliter implerentur, quam quæ libenter audirentur, assentationis verba proferrent? Qui etiam, si tantoperè rogarentur, nequaquam suscipere oblata renuerent, præsertim si aliquantulum numerosior alendorum fratrum sibi conuentus adesset. Eliseus autem Spiritus sancti discipulus, spe diues, thesauro fidei locuples, licet centum Prophetarum filios sub disciplinæ suæ magisterio sustentaret, pecuniam spreuit, munera repulit, & impensæ gratiæ vicem recipere laudabiliter recusauit, ne videlicet quod gratis acceperat, ad dantis iniuriā vendere videretur. Venienti autem Naaman nequaquam superbe, sed prudenter non assurrexit, ne videlicet alienigenæ, & de terrena adhuc gloria præsumenti reuerentiam exhiberet, nimirum iam tunc Apostolicæ dignitatis imaginem præferens, quam Paulus postmodum expressam representat dicens: *Quoniam diu sum* Apostolus Gentium, ministerium meum honorificabo. Nunquid enim minister humilitatis existimandus est, Naaman superbe fixisse pro foribus, qui de monte Carmeli, in quo manebat, a scemina se passus est pertrahi, & Sunamitem illam non solum

4. Reg. 3.

4. Reg. 5.

Ibidem.

S. alisei pro

phete suan

gelica pau

pertas.

Rom. 11.

4. Reg. 4.

solum comitatus, verum insuper est secutus? Nam cum illa diceret, Viuit Dominus, & viuit anima tua, non dimittam te: mox sequitur Scriptura dicens: Surrexit, & secutus est eam. Nunquid etiam copiosa munera tumidi fastus supercilio respuit, qui a viro quodam de Balsalifa venienti viles hordeaceos panes charitativè suscipere non desepxit?

Sed hic dum Prophetæ obstatulum, nè tumidæ elationis arguatur, apponimus, in nosmetipsos exactoriæ quæstionis aditum aperimus. Potest enim aduersus hæc, quæ proponimus, quæstio huiusmodi fieri: Si tãtus Prophetæ, & panes de manibus offerētis accipit, & exire de eremo fœminea supplicatione cõsensit, quæ ratione monachus vel seculum frequentare non audeat, vel suscipere munera difficilium ac quiescat? Ad quod nos sub compendio, respondentes, nequaquam quid accipiendi licentiã monacho prorsus abscidimus, sed quò id temperatius, & cum discretione fiat, cum fraterna deuotio postulat, suademus, nimirum vt necessaria quæque, sicut Prophetæ panes, quibus indigebat, accipiat, & quæ superflua iudicauerit ille pecuniam, non admittat. Quod autem Elisæus ad resuscitandum Sunamitis filium de mortua remotione descendit, huius temporis monachis potius est venerationi habendum, quam imitandum. Liceat sanè monacho ad seculum ex voluntate recurrere, quoties mortuum hominem ad vitam potuerit suscitare. Illud autem prophetici iter omnino cognoscitur & virtute plenum per resurrectionis humanæ miraculum, & typicum per significationis internæ mysterium.

Sãctorum gesta veneranda ac admiranda potius q̃ imitanda sapius sunt.

Spiritualis expositio huius refutationis pueri. Exod. 20. Exod. 21.

Hebr. 7.

Phil. 2.

4. Reg. 4.

2. Reg. 4.

2. Reg. 11.

Quid autem significet, non ociosum creditur, si breuiter apponatur. Sunamitis nempe filium puer ab Elisæo missus cum baculo nõ resuscitauit: per semetipsum verò Elisæus veniens, atque ad eius membra se colligans, huc illucq; deambulans, & in ore mortui septies aspirans, ipsum ad rediuuiam vocem protinus per mysterium passionis animauit. Author siquidem humani generis Deus quasi mortuum puerum doluit cum extinctos nos iniquitatis aculeo miseratus adspexit. Et quia per Moysen terrorem legis protulit, quasi per puerum virgam misit. Per legem quippe Deus virgam tenuerat, cum dicebat: Si quis hæc, vel illa fecerit, morte moriatur. A peccati ergo morte lex nos suscitare non valuit: sed ad statum vitæ Deus, aspirata mansuetudinis gratia, clementer erexit. Nam puer cum baculo mortuum suscitare non valuit, quia Paulo attestante, nihil ad perfectum adduxit lex. Ipse autem per semetipsum veniens, & super cadauer se humiliter sternens, ad exequenda sibi mortui membra se collegit, quia cum in forma Dei esset, non rapinã arbitratus est, se esse æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Huc illucq; deambulabat, quia & iudæam iuxta se, & longè positas gentes vocat. Super mortuū septies aspirat, quia ad perceptionem diuini muneris gratia septiformis Spiritus in peccati morte iacentes inflammat. Moxquæ viuens erigitur, quia is, quem terroris virga suscitare non potuit, per amoris spiritum puer ad vitam redit.

Quis ergo Propheticum discursum iure audeat in exemplum trahere, cuius nimirum constat quia nec virtutem, nec mysterium possit æquare? Excuber igitur assiduè bellator Christi in procinctu cælestis militiæ lorica munitus fidei: pro castris sui Imperatoris ad dimicandum paratus semper assistat, ne fortassis extra castra vagantem reperiens eum gladius hostilis absumat. Donec Abner commilitonum castris interfuit, aduersariorum cuneis terribilis exitit: postquam verò arma deposuit, rudioris adhuc militis gladio, cæli nuper Asaël poenas exoluit. Vitæ quoque si propriæ domus hospitium placuisset, sententiam proculdubio regiæ indignationis ac fraudis euaderet. Sed quia extrinsecus in alienis, quam in proprio dormire cubiculo maluit, authores suę mortis literas ad castrorum urbem obsidentium principem reportauit.

Quod hoc tempore prædicatio non, sicut olim, sit admodum fructuosa.

CAP. XXIX.

Equidem fuit olim tempus, quo bona anunciantibus mundus egebat: sed elapsa sunt, ac euoluta tempora, quibus religiosus quisque possit secularibus fructuosè consulere, & in mente carnalium spiritualia non inutiliter seminare. Nunc infelices quique verba vitæ fabulas deputant, & salutaribus monitis licet aures adhibeant, ea tamen seruare declinant: Porro si si dei o.

SURIUS

q̃d
veneranda
RVIII
5

dei oculos ad transacta reducimus, velut fructuosos ramos in sterilia degenerasse vitulamina, prateritum in hoc praesens seculum inuenimus. Quis enim non miratur, quod Ninive spatiosa nimis, & incomparabilis ciuitas, ad vocem vnus hominis tam facile a sua prauitate conuertitur, & innumerabilis populus non solum cum paruulis & mulieribus, sed etiam cum iumentis ad poenitentiam reuertatur? Quis hoc tempore, non dicam infirmam aetatem, vel sexum, sed ipsis etiam viris praesumat ieiunia triduanam praescribere, vt nec aquam bibere, nec quidquam omnino cibi liceat degustare? Ecce apud Gentiles bruta etiam pecora ad Prophetam vocem triduanos cibos leuant: & ipsi homines sub Euangelica disciplina, vltra diem ieiunare contemnunt. Illi ad poenitentiam, vno predicante, vnanimiter conflunt: isti praedicatorum turbas indefinenter audiunt, & obedire nullatenus acquiescunt.

Quis etiam non obstupescat, quod omnes viri Iuda, & Benjamin, quicumque vxores alienigenas duxerant, ad praedicationem Esdrae sacerdotis non solum illicita conubia dissoluerunt, sed & omnem sobolem, quae ex eis genita fuerat, abiecerunt: Quis nesciat, quantus viro- rum amor circa vxores proprias vigeat, quanta circa filios pietas paternum pectus adstringit? Quis ignoret, ad dissoluendum duplex huius necessitudinis vinculum, quo mcerore, qua amaritudine se poruerunt viscera humana concutere: Quo vehementissimi doloris incendio paternus affectus, coniugalis animus compulsi sunt: Habentes tamen veram circa Deum pietatem, ad nihilum redegerunt falsae pietatis imaginem: atque vt essent in spiritu veraciter pii, facti sunt contra carnem & sanguinem laudabiliter rigidi. Armauerunt se contra iura naturae, vt naturarum Authori fideliter militarent. Obliti sunt erga filios quod fuerant genitores, vt veri Patris ipsi adscriberentur haeredes: atque vt supernae pacis sibi foedera resarcirent, coniugalis tori copulam resciderunt. Nesciunt seruare matrimonij fidem, vbi fides melior ad proprium recalciscit Authorem. Quibus utique conuenienter aptatur quod per Moysen dicitur: Qui dixit patri suo, & matri suae, Nescio vos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, ij custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum seruauerunt.

Quis, rogo, nunc possit incestuosa coniugia quantumuis instantissima praedicatione rescindere? Quis valeat, non dicam populum, sed vel vnum hominem ad illiciti matrimonij repudium prouocare? Clamant sacri canones, humanae in tantum seculi iudicant leges, obsistunt praedicatores Ecclesiae: & cuncta haec perditis hominibus velut aniles naenia risum potius mouent, quam ad corrigenda scelera compungant. Ecce in super hoc anno (sicut nostris) per Romanam sedis Antistitem bis congregatum est synodale Concilium, vbi denuo omnes incestuosi iuxta canonum decreta Ecclesiastica sunt communione priuati. Sed quis ex tot millibus hominum saltem vnum vidit ab infamati foederis abominatione diuisum? Immo ne profundiori iuste calamitatis absorberetur hiatus, quis eorum post haec, Ecclesiae limen terere destitit? Aut quis in super ista considerans, ab eorum se familiaritate remouit? In omnes itaque letalis lepra contagium serpit, quia nimirum omnes eorum complices Apostolicae excommunicationis nexus adstringit. Enimvero quisquis coniugalis profapiae titulis insignitur, quisquis male blandientis formae suauitate venustate mulcet, praesertim si largioris substantiae dotibus affluit, vel subrescens soboles in dolens spem sibi futurae posteritatis infundit, consultius iudicat a Deo manifeste recedere, quam adeo lucrosi matrimonij glutinum disgregare. Si vero his contraria euenerint, atque luxuria calamitatis incommoditate percellatur, ipse vir falsa consanguinitatis lineam texit, & inaudita proauorum nomina per multa argumenta confingit, atque senes quosdam in huius allegationis testimonium aduocat, quos tamen per vitra terminum sublatis e medio non ignorat. Ipse itaque sibi met accusator, & reus criminis impingit, scelus exaggerat, atque ad miniculum, quo ex tam periculoso naufragio enatare possit, inquirat.

Eat ergo nunc monachus, salutiferum vite suae ocium deserat, vitamque suam sub specie lucrandi animas, inania sectando, consumat. Quis enim simoniacus nostrae commonitionis instinctu sua se aliquando sponte deposuit? Quis alieni iuris violenter inuasor, paterno solo depulsos in patrimonia sublata restituit? Quis in campo bellicosis armatorum cuneis constipatus, si ex aequo congradi potuit, obstaculo sequestrae pacis ad propria, nisi fuso sanguine, repedauit? Quis exactor egeno debi.

Ionas 3.
Ecce quomodo verbi dei praedicatione apud christianos viluerit.

1. Ecd. 10.

Quam viri liter olim Israelitico tra carne & sanguine micauerunt

Deut. 32.

Cum excommunicatis nulla est habenda conuersatio & familiaritas.

Qui sit peccatoriosum monacho sanctum de ferere oculi

debitori præfixum chirographo fœnus indulgit? Quis debitor creditoris hæredi-
 bus bonæ fidei iura seruaui? Omnia in orbe confusa, cuncta pietatis ac fidei decre-
 ta cõuulsa. A iudicibus iustitia venditur. Al egisperitis veritas tenebroso cauilato-
 riæ argumentationis colore fuscatur. Venales sunt siquidem leges, & pecunia iustifi-
 cat delinquentes. Aurum nunc ipsis senatoribus præsidens in tribunalibus iudicat,
 & velut Imperator quidam pragmaticæ sanctionis edicta promulgat. Sicut enim
 Rex in secretalibus adytis de regni statu, de rerum summa deliberat, quodã modo
 sic aurum & later in occulto, & sententias depromit in publico. In sudario angusto
 cõcluditur, & decisis negocijs calculos iudiciales apponit. Plerunq; enim quos cau-
 sa condemnat, mendax pecunia præmio dignos procaciter asseuerat. E contra quos cau-
 conscientia testatur innoxios, statuit inopia coram iudicibus reos. Nummus nem-
 pe momenta legi tribuit, atque ad suum intellectum obscuras sententias falsus in-
 terpretator inflectit. Nummus cor iudicum circa diuites oleo impietatis emollit,
 erga pauperes verò ad exercendum vigorem rigidæ animaduersionis impellit. Nunc
 igitur auaritia malorum omnium radix, vberius pullulat, & tanquam virosæ pro-
 paginis ramos per totum orbem feralium vitiorum portenta dilatat.

Quod nunc omnium vitiorum monstra feralius vigeant.

CAP. XXX.

SURIUS

q. d. d. r.
 q. d. d. r.
 RVIII
 5

2 Tim. 1.

A Ec nimirum tempora Apostolico denunciantur oraculo, dum Ti-
 motheo futura prædicit. In nouissimis, inquit, diebus erunt tempora pe-
 riculosa, & erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, bla-
 phemi, parentibus inobediētes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pa-
 ce, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores,
 proterui, tumidi, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidē pie-
 tatis virtutem autē eius abnegantes. Atque his præmissis, ilico subiungit: Et hos de-
 uita. Nunquid ad mundi huius terminum Timotheus peruenturus erat, cui cū pra-
 uitatis hominū in nouissimis diebus futuras Apostolus enumeraret, protinus vt e-
 uitaret adiecit? An potius in vnus persona discipuli, illis mandatum hoc commu-
 niter indicit, quos ad hoc deputatos officium iuxta finem seculi fore præuidit? Igitur
 turdū nondicit. His prædica, his verba vitæ denuncia, sed, Hos deuita, profecto mo-
 dernæ temeritatis insolentiam arguit, atque ab in fructuosa tumidos quosq; præ-
 dicatione compefcit. Quid ad hæc nos monachi dicimus, qui mensuræ nostræ me-
 tas excedimus, atque ius nobis alieni muneris vsurpatione vendicamus? Si Paulus
 discipulum in hoc ipso specialiter constitutum ab incorrigibiliū prædicatione pro-
 hibuit, qua nos audaciæ nota corripimur, qui nequaquam nobis delegato prædica-
 tionis officio importunè nosmetipsos ingerimus, & nostra salute postposita, alie-
 nis quasi profectibus inaniter insudamus?

quibus san-
 sta prædica-
 tio subtra-
 henda.

Nō debet
 monachus
 se Regum
 negocijs in-
 gerere.

Cedat ergo, cedat sterilis cura negocij. Superfluum iudicetur infructuoso indul-
 gere labori. In semetipsa mens totis collecta viribus redeat: aduersus infatigabiles
 aduersarios peruigil se ad certamen accingat. Charitatis quidem visceribus erga
 nos intrinsecus affluat: ad exteriora verò se causa alienæ salutis extendere superua-
 cuum ducat. Ad se venientibus monita salutis impendat: nullius hortatu leuiter
 propriæ quietis lucra postponat. Imperialis edicti pagina veredario discurrere de-
 fertur, bullatæ nobis apochæ ab authore sedis Apostolicæ diriguntur: synodus con-
 gregatur, religiosus viris Concilij summa committitur. Solotenus ilico se monac-
 hus flectat, honorem sacris literis reuerenter exhibeat: huius tamen expeditionis
 munus à se alienum irretractabiliter ducat, reputans intra se: Quid mihi cum Regi-
 bus terræ? Quid mihi cum synodali conuentu? Sufficiat mihi peccatis meis flendis
 insistere: satis mihi sit me huic mundo mortuum exhibere. Nolite quæso, mo-
 nachi, nolite sub Ecclesiasticæ compassionis specie Regum aulas irrumperere: nolite
 aures Principum, velut salutaria suggerēdo, fastidiosa importunitate pulsare. Cre-
 dite in huius gratiæ studijs non leuiter fatigato. Imperatoriæ nanque maiestati sæpè
 quæ suggerenda videbantur experte, credite expressimus. A summis Pontifici-
 bus inuitari synodalibus Concilijs interfuimus. Sed qui hoc tempo-

re ista prosequitur, tanquam si semina crederet arenosis litoribus videatur.

Quod

Quod in Synodo monachus ad Episcoporum inuidiam liberè loqui non
audeat. CAP. XXXI.

Sæpè nanque in Concilijs synodalibus positi, quosdam clam sibi ferà-
liter confcios præsidere in numero Sacerdotum vidimus, non modò
de suis securos, sed vltro etiam ad aliorum crimina defendenda impu-
denter accinctos: qui nimirum (vt ferebatur) & cū Simone prius eme-
rant, & cum Giezi postmodum charismatū dona vendiderant. Quo-
rum tanta vis erat ad excusandas excusationes in peccatis, vt inter cætera mala etiã
Simoniaca hæreseos non modò defensores, sed viderentur potiùs assertores. Quis
ad istorum inuidiã monachus mutire præsumeret? Quis ad arguenda crimina, vel
iustitiam declarandam, vendicare sibi ius libertatis auderet? Illicò sæuirent, illicò in
nos duræ sugillationis arma corripent, & præmissio iurgio silentium imperarēt,
inter se scilicet hoc modo iudices conquerentes: Ad Concilium hoc iudicantes cõ-
uenimus: sed (ò noua præsumptio) mortuorum sententijs subiicemus, & Episcopo-
rum sunt iudices facti, qui legaliter sub eorum fuerant legibus constituti. Quibus
aliquandò responderetur: Venerabiles patres, & domini, sicut vobis specialiter præ-
rogatum est iudicare, ita etiam minoribus Ecclesiæ membris competit quod sen-
tiunt in commune conferre, nec vlla canonum autoritas prohibet, iuniores quæ
Ecclesiæ ducunt profutura depromere, dum tamen ventilata negocia pontificalis
iudicij debeat clausula terminare. Si quandò ergò hoc, aut aliquid huiusmodi cū
humilitate suggeritur, nequaquam patienter admittitur: sed quicquid à nobis in
synodo dictum est, totum ad inuidiam nostram superbo vocabulo iudicium nun-
cupatur.

Act. 4.
Reg. 3.

Melius er-
go est vt
monachus
in sua cel-
lamaneat,
quàm Syn-
nodi nego-
ciji se in-
terponat.

Hæc breuiter idcirco perstrinxerim, vt in me quilibet inexpertus discat, sibi met
etiam à talibus declinare, quantum expediat. In vno siquidem præuadante colli-
gitur, vtrum à subsequenti exercitu ignota aqua tutò fides habeatur. Protinus se
ab impetu proprii cursûs inuitores venalium reprimunt, cū vel vnum ex suis re-
dire à nudinis vacuum, non distractis mercibus, cernunt. Quæ ruralibus curis
intentum frequenter seges negata delusit, quamplures à sterili arui cultura com-
pescuit. Cū scrutator fluctuum labore frustratus, vacua lassus linã reportat, faci-
lè iam nudatos à perlustrandis inopis aquæ finibus reuocat. Sic nimirum me, non
mihi soli, sed & cunctis fratribus meis, talia tentasse sufficiat, vt dum vnus labor
inutilis fuisse perpenditur, non vni, sed multis à superuacui laboris impendio cau-
tela præbeat.

Quod monachus se à mundo cohibeat, & Dei iudicium suis semper oculis
anteponat. CAP. XXXII.

Quisquis ergò monachus perfectionis culmen festinat attingere, intra re-
motionis suæ se claustra cohibeat, spirituale ocium diligit, discurre
verò per seculum, velut mersare se in lacu sanguinis, perhorrescat. Tot
enim criminum magis ac magis in dies mundus contaminatione pol-
luitur, vt qualibet sancta mens sola eius consideratione foedetur. Et dum veteri-
bus noua semper augentur, quid aliud, quàm Antichristi via proculdubio sterna-
tur, vt iam vltra finem seculi in mundum veniens sine offendiculo liber ingredia-
tur? Et cū illius via nil aliud prorsus, quàm nostra sint, absque dubio scandala, ca-
dem causa debet vestigia nostra compescere, quæ illi spondet liberis posse gressibus
aduentare.

Via Anti-
christi no-
stra scan-
dala.

Deprimatur ergò quilibet frater nunc in angusto suæ remotionis ergastulo, vt
infinitæ magnitudinis domus sibi paretur in celo. Baruch ait: O Israël, quàm ma-
gna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius: magnus, & nõ habet consum-
mationem, excelsus, & immensus. Nunc se vinculo diuini timoris obstringat, vt
postmodum ius veræ libertatis obtineat. Requiescens in Christo reputet nil sibi
commune esse cum mundo, vt quod Iohannes Apostolus iubet, non solum cor-
de, sed & corpore ipso conseruet. Nolite, inquit, diligere mundum, nec ea, quæ in
mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo. Clarecat ser-
uus Christi, nulla mundum affectione cordis diligere: atque ad hoc probandum,
corporalibus etiam hunc fastidiat gressibus frequentare. Ipsa porrò corporalis
abstinentia piæ mentis odium comprobet, vt quo quisque à noxia mundi notitia
magis

Baruch. 3.

Iohan. 2.

SURIUS

q. d. d. d.
R VIII
5

magis alienatur, eò arctiori Deo familiaritate iungatur. Nunc flebilis & mœrens de fixos in terra oculos teneat, quos ad eum videndum, qui venturus est in nubibus cæli cum potestate magna & maiestate, tunc lætus attollat, sicut scriptum est: Respicite, & leuate capita vestra, quonia in appropinquat redemptio vestra. O quàm ad pronunciandum breuissima verba, quàm ad pertractandum medullitum infinita sententia, videlicet cum reprobi eiulantes tremefactis visceribus dicēt: Omnes, cadite super nos, & colles, operite nos à facie sedentis in throno: cum denique sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de celo, tunc nimirum cum videbit eum omnis populus, & qui eum pupugerūt, & plangent se super se omnes tribus terræ.

Luc. 21.

Luc. 23.
Matth. 24.

Membro-
rum huius
mundi sup-
plicia, &
præmia e-
lectorum.

Quæ autem mens humana concipere, quæ lingua valeat explicare, quantum erit tunc electorum gaudium, quàm inenarrabilis lætitia beatorum, cum, periclitante mundo, ipsi de cætero subiacere periculis desinunt, & venienti immortalis Sponsio accens lampadibus tripudiantes occurrunt? cum membra mundi ad perferenda tartaræ combustionis supplicia corruunt, ipsi ad percipienda inaccessibleis gloriæ præmia felices assurgunt: cum illorum vitam mors immortalis intercipit, istorum mortalitatem virtute resurrectionis absorptam incorruptio gloriosa consumit? Hoc cunctis sæculis admirandum singulare spectaculum incessanter sibi mens sancta proponat. Hanc tremendam venturæ discussionis imaginem assidue præ oculis meditatione depingat. Iam se vir electus ad tribunal raptum iudicis deputet, iam se in examine positum ad reddendam rationem diuinis quæstionibus perurgeri formidabiliter penset. Mundo se extraneum reddat, vt Deo propensioris gratia largitate familiaris adhæreat. Hoc itaque modo mortuus viuat, à terrenis se vexationibus subtrahat, ac velut in sepulcro iam positus, in solo Creatoris sui desiderio suauiter requiescat, sicque in Deo vita sit eius abscondita, quatenus appareat Christo, & ipse cum eo apparere mereatur in gloria, Amen.

Colof. 5.

Hic scriptor alloquitur venerabiles monachos Petrum, & Albionem.

CAP. XXXIII.

NVnc, fratres charissimi, alter scilicet forma cœnobarum, alter imitantium eremiticæ conuersationis exemplum, ad vos styli huius articulum reuoco, vt quibus primordium incipientis intenditur, in eis etiam consequenter peracti opusculi clausula terminetur. Videtis igitur, quàm ce-leriter breuis hæc vita pertranseat. Videtis, quia mundus hic vicinum sui terminum indicij iam euidentioribus clamat. Tellus enim genitalibus effœta humoribus, quodam modo inuita aratrum tolerat, dum ferre fructus suis cultoribus negat. Et velut anilis aluus, dum sanguis in corpore, vulua mare escente, frigidat, etiã si procreandi studium non defuerit, ad gignendam tamen sobolem non assurgit. Aqua etiam nihilominus sterilitatem patitur, vt iam piscator retibus impendium denegat, dum inopis capturæ quæstus diris per elementum liquidum laboribus non respondet. Nec te, aër olim fecunde præteream, qui dum diuersis tendicularum argumentis in volucram captione non prouenis, nimirum aucupes callo labore frustratos ad exercitiũ rurale remittis: & quos dudum ad sublimia captandis tuis muneribus faciebas intentos, iam vt meminerint, cui sustentandæ vitæ adminiculum acceptũ referre debeant, alumnæ terræ reddis obnoxios. Quique tunc largus quælibet grossiora edulia tuis iubebas delicijs cedere, iam nunc ad te manum retrahens, villa facis oluscula, velut accuratas epulas, mensas diuitum infecire.

Egregium
argumen-
tũ a simili.

Mundus itaque (vt prædictum est) quasi longo lassatus iam senio per cuncta sua membra probabiliter indicat, quia cursus sui terminus diutius non elongat. Huc accedit, quod homines nunc in iuuentute senescunt, & iuuenili adhuc decore vernante, intempestiuus canis verticem spargunt. Nimirum quos propria dictat ætas, immatura venustatis adhuc flore virefcere, senex mundus quodam violentæ autoritatis imperio secum præcipit decrepitos apparere. Quo fit, vt sicut cauenosæ arboris poma, mox vt producta fuerint, ante maturitatem corruant, ita nimirum homines acerbo (vt ita dixerim) exitu, priusquam ad ætatis plenitudinem veniant, moriantur.

Cur homi-
nes citius
solito nunc
moriatur.

Cum itaque mundus præcipitem iam iam protinus præ oculis imminentem sui cursũ mineret occasum, homines etiam quotidie immaturo præuerti rapiuntur interitu,

interitu, quid restat, nisi vt hoc breui puncto, quo viuimus, lapsura quæque, velut iam lapsa, despiciere, & ad ea, quæ permanent, feruidæ mentis studeamus desiderio festinare: Ecce non leuia currentibus præmia proponuntur, & itineris nostri stadium quotidie breuiatur. Nulla ergo vitæ præsentis offendicula nostri cursus iter impediunt, nullas nobis moras carnalis illecebræ torpor innectat. Quisque iam ad promissa munera perspicaces fidei oculos dirigit, & à brutis ignauitæ vinculis obuiantia quæque terrenæ prauitatis obstacula robustæ spei penna transcendat. Ecce enim qui de longinquo vocauerat, manum iam appropinquantibus porrigit, & quasi teneros filios vacillantibus nutantes poplitibus firmat, blandeque ac leniter in gremium suæ charitatis inuitat.

Adeamus ergo cum fiducia thronum gloriæ, arripiamus tantæ insignia pietatis: Heb. 4. & quod temeritatis fuerat querere non promissum, pudoris sit nolle suscipere vel oblatum. Dedignemur iam cœnosi huius mundi lutum sapius corporaliter terere, cuius amorem (Deo inspirante) didicimus libero mentis pede calcare. Ab eo itaque, quem non diligit animus, ipse etiam corporeus reprimatur incessus. Indignum censeamus visitationis nostræ frequentia, qui de nostra gliscit triumphare ruina. Inimicitias mentis ipsa quoque restetur absentia corporalis: nec crebro nostros mereatur ille discursus, quorum fœdare consuevit obtutus: solusque insidiarum suarum foueis incidat, qui nostris assidue gressibus deceptionum laqueos patrat. Sic, sic frustratas fraudum suarum excubias luceat, dum nobis in pace quiescentibus, nocturnæ nostræ profectiois aditum callidus insidiator explorat.

Sufficiat autem nostræ discursionis diuini campus eloquij. Per hunc campum iugiter gradiamur, in eo delectabiliter spatiemur. Licet illic liberis gressibus per patulem sacrarum historiæ planitiem currere. Possumus etiam per mysticæ intelligentiæ profunditatem quodammodo præruptorum illic montium celsitudinem repere. Illic perfruemur fidelium amicorum dulci colloquio, illic diuersi apparatus, epularumque cælestium iugi conuiuio. His dapibus inhians fidelis anima, assidue lectionis alimento vegetata, robur accipiat, & purissimæ orationis adipe saginata pinguescat. Relinquatur famis seculi fastidientibus conuiuium mundi. Nos autem illas didicimus epulas, quæ & famelicis sarietatem assolent cum iucunditate tribuere, & tamen satiatis nesciunt fastidium genetare: quæ nimirum epulæ & mentis nostræ stomachum suauiter replent, & tamen cloacarum secessibus nihil debent. Nihil enim de se prorsus egestioni relinquunt, sed ad præbendas vires per omnium se venarum poros, cunctorumque viscerum penitus interna diffundunt.

Vt monachus debeat mundo valedicere, & sacræ lectioni vacare.

His itaque cælestibus mensæ dapibus mens intenta inexplebiliter vacet: his oculus solerter inuigilet, lingua articularis styli verba percurrat, cor quæ leguntur intelligat, & mysterij latentis arcana reuoluat. Hoc pabulum sacra animalia per assidue retractationis studium iugiter ruminent, illud nimirum à ventre scientiæ ad memoriæ guttur sapius iterata meditatione reducendo. Has, inquam, dapes mens ieiuna semper esuriat: ab his verò nunquam satiata recedat, sed quò magis expletur, eò rursus ad earum appetitum auidius accédatur: sicque omnes sensus nostros circa istas vitales epulas occupemus, vt cunctis causarum secularium negocijs insensibiles facti, verè mortui mundo, soli viuamus Deo: quatenus ipse author, & instructor felicissimi huius feruli, illis suis conuiuis nos dignetur adscribere, qui ex ore Veritatis merentur audire: Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, Regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in Regno meo. Luc. 22.

Omnipotens Deus, qui charitas est, fratres charissimi, sancto cordi vestro clementer inspiret, vt pro me peccatore dignemini semper orare. Sit nomen Domini benedictum in secula, Amen.

1. Iohan. 4.